

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2018

Nikola Jirásková

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Místo a role TOP 09 ve stranickém systému České republiky

The place and role of TOP 09 in the Czech Republic political party system

Nikola Jirásková

Vedoucí práce: PhDr. Josef Straceny, CSc.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Dějepis se zaměřením na vzdělávání – Základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání

Odevzdáním této práce na téma *Místo a role TOP 09 ve stranickém systému České republiky* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 13. července 2018

.....

podpis

Tímto bych chtěla především poděkovat svému vedoucímu práce, PhDr. Josefu Stracenému, CSc., za velmi vstřícný přístup, trpělivost a mnoho užitečných rad, které mi při psaní práce předal. V neposlední řadě chci poděkovat své rodině, která mi byla po celou dobu oporou.

ABSTRAKT

Cílem této práce je definovat místo a roli politické strany TOP 09 ve stranickém systému České republiky a zjistit, zdali je ve svých názorech konzistentní. Úvodní kapitola práce se zabývá teorií politických stran a vysvětluje definici politické strany, typologie politických stran, jejich vznik a také pojem stranický systém. V dalších částech práce je věnována pozornost vzniku, charakteristice a politickému vývoji strany TOP 09. Především pomocí částí zabývajících se přímo stranou TOP 09 můžeme konstatovat, že současné místo TOP 09 ve stranickém systému je v opozici, díky čemuž je oslabována i její role. TOP 09 se podařilo stát se koaliční stranou pouze ve svém prvním volebním období. Vliv na prosazení vlastního volebního programu je tak čím dál více oslabován. Zhoršení volebních výsledků a s tím související ztráty poslaneckých mandátů také způsobují, že i v rámci opozice je role TOP 09 umenšována. Stěžejním bodem práce jsou pak podkapitoly, ve kterých jsou rozebrány volební programy k daným volbám do Poslanecké sněmovny a jejich výsledky. V práci byly použity metody deskripce, komparace a analýzy.

KLÍČOVÁ SLOVA

Česká republika, stranický systém, TOP 09, volby, volební program

ABSTRACT

The goal of this thesis is to define the place and role of the TOP 09 party in the Czech Republic political party system and to establish if the party is consistent in their proclamations (views). The first chapter briefly touches on the theory of political parties and explains the definition of a party, different typologies of parties, their establishment and the term „party system“. In subsequent parts, attention shifts toward the establishment, characteristics and political development of TOP 09. From the sections directly concerning TOP 09 it can be stated that the current place of TOP 09 is in opposition, due to which its role diminishes. TOP 09 succeeded only once to become a coalition party in its first election term. Its influence to enforce its political programme is also weakened by this. The repeated decline in election results and associated loss of parliament mandate positions cause that the role of TOP 09 in the current opposition is diminishing. The pivot point of this thesis then are chapters, in which the party's electoral programmes for individual election terms and their results are analyzed. The methods used in this work are description, comparison and analysis.

KEYWORDS

Czech Republic, political party system, TOP 09, elections, election programme

Obsah

Úvod.....	6
1. Teorie politických stran.....	8
1.1. Definice politické strany.....	8
1.2. Vznik politických stran	10
1.3. Typologie politických stran.....	12
1.4. Stranický systém.....	13
2. Spory v KDU-ČSL a vznik strany TOP 09	14
3. Charakteristika strany.....	17
3.1. Organizační struktura strany.....	17
3.2. Členství v TOP 09	20
4. Politický vývoj strany.....	22
4.1. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2010	22
4.1.1. Volební program.....	22
4.1.2. Volební výsledky.....	28
4.1.3. Vláda ODS, TOP 09 a VV	29
4.2. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2013	30
4.2.1. Volební program.....	30
4.2.2. Volební výsledky.....	37
4.3. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2017	38
4.3.1. Volební program.....	38
4.3.2. Volební výsledky.....	45
Závěr.....	48
Seznam použitých zkratk	50
Seznam použitých informačních zdrojů	51

Úvod

Politická strana TOP 09 dosáhla rok po svém založení ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 výborného výsledku a stala se součástí vládní koalice. I přes ztrátu zhruba 1/3 poslaneckých mandátů ve volbách v roce 2013 dosáhla z pravicových stran nejlepšího výsledku. Ve volbách v roce 2017 strana dosáhla svého nejhorsího volebního výsledku, a nakonec byla ráda, že se jí vůbec podařilo překonat 5% volební klauzuli.

Důvodem, proč jsem si toto téma vybrala, je zájem o politické dění v České republice. Ten je umocněn také mým druhým oborem, kterým je dějepis. TOP 09 mě svými volebními výsledky z voleb do Poslanecké sněmovny v říjnu 2017 natolik překvapila, že jsem si stejně jako mnoho dalších pokládala otázku, zdali má strana v příštích volbách šanci se do Poslanecké sněmovny dostat.

Cílem práce je proto pomocí metod deskripce, komparace a analýzy nalézt odpověď na otázku, jaké je místo a role TOP 09 ve stranickém systému a zdali jsou její názory konzistentní nebo je mění tak, aby oslovila co nejvíce voličů.

První kapitola se zabývá teorií politických stran a vysvětluje definici politické strany, typologii politických stran, jejich vznik a pojem stranický systém.

Druhá kapitola je věnována vzniku strany TOP 09.

Třetí kapitola představuje charakteristiku strany. V jejím rámci je nastíněna její organizační struktura a podmínky členství ve straně.

Čtvrtá kapitola se věnuje politickému vývoji strany. Je rozdělena do podkapitol, vztahujících se ke konkrétním volbám do Poslanecké sněmovny. V těchto podkapitolách jsou představeny nejdůležitější myšlenky volebního programu pro dané volební období, který strana vždy rozdělila do několika oddílů. Tato práce ve své souslednosti vždy udržuje strukturu konkrétního volebního programu. Součástí kapitoly jsou i volební výsledky a současný stav strany, který uvádí počty poslanců a senátorů v Parlamentu České republiky a počet poslanců v Evropském parlamentu.

V kapitole věnující se Teorii politických stran jsem čerpala z odborné literatury, a to především z knihy *Teorie politických stran*, kterou napsali Petr Fiala a Maxmilián Strmiska, dále z knihy *Strany a stranické systémy*, jejíž autorem je Giovanni Sartori, z knihy *Systémy politických stran* od Miroslava Nováka a z knihy *Politické strany*, jejíž autory jsou Vít Hloušek a Lubomír

Kopeček. V dalších částech práce jsem čerpala především z dostupných internetových zdrojů, a to zejména z oficiálních webových stránek strany TOP 09.

1. Teorie politických stran

Problematiku politických stran lze bezprostředně rozdělit do dvou základních oblastí. První je tvořena výzkumem stranicko-politických systémů a druhá se zabývá fenoménem politické strany. Obě tyto oblasti jsou propojeny, a proto je nezbytné jim věnovat stejnou pozornost.

Politologický výzkum politických stran obecně podléhá dvěma typům problémů, které na jedné straně limitují jeho vědecký potenciál, a zároveň na straně druhé ho iniciují. První překážka je z mimovědecké oblasti a bývá označována za *politicko-mediální* vlivy. Tím se většinou rozumí to, že stranicko-politický výzkum je často sledován a interpretován v politické oblasti, a to jak stranami samotnými, tak také všemi politickými subjekty. Ty se snaží na jeho základě podpořit ideologizované teze o krizi politických stran, potřebě nových alternativ k politickým stranám nebo nebezpečí stranického státu či se naopak snaží získat argumenty pro tvrzení, že politické strany jsou v demokratických zemích nezbytnou institucí. S tím je také spojena otázka médií. Média sama o sobě mají o problematiku politických stran velký zájem a mnohdy bývají poznatky žurnalistů výstižnější a adekvátnější než stranicko-politické analýzy politologů. Tím dochází ke skutečnosti, že média často předurčují významná témata. Stále větší medializací politiky se patrně transformují stávající typy politických stran, což klade před politologii nové otázky. Politické a mediální ovlivnění však není nutné přeceňovat. Nicméně i s tímto implicitním směřováním se stranicko-politický výzkum musí trvale, a především vědomě vyrovnávat.

Druhou překážku výzkumu politických stran představují faktory *vědecké*. Jejich zdrojem je sama politologie. Setkává se se specifickými problémy, mezi kterými bývá nejčastěji uváděna absence obecné teorie politické strany. S ní se pojí neschopnost dosáhnout pojmové jednoznačnosti či odpovídající definice.¹

1.1. Definice politické strany

Pojem „*politická strana*“ je snad nejčastěji užívané slovo politického slovníku. V běžné řeči ho není potřeba jakkoliv vysvětlovat, protože každému je zhruba jasný jeho význam. Zeptáme-li se však někoho na jeho obecnou definici, zjistíme, že s ní má vážný problém. Téměř každý si tento pojem definuje jinak. To samozřejmě nebrání tomu, aby byl tento pojem používán v různých typech společenské komunikace. Rozličné chápání tohoto pojmu je ovšem spojeno

---

¹ FIALA, Petr a Maxmilián STRMISKA. *Teorie politických stran*. 2009. Kapitola 1, s. 10n.

s odlišnými praktickými důsledky. To vede často k nepochopení úlohy politické strany v současné demokratické společnosti. Extrémním následkem je pak vnímání politických stran v obou krajních pozicích. Na jedné straně se jedná o jakési „zbožštění“ politické strany a na straně druhé o odmítání politických stran jako nepotřebných a pro společnost škodlivých subjektů.²

Jak tedy definuje obecně pojem „politická strana“ politologie? Pro hledání definice tohoto pojmu, je vhodné znát původ slova strana. Pojmenování politické strany je ve většině evropských jazyků odvozeno z latiny. Čeští politologové Petr Fiala a Maxmilián Strmiska ve své knize *Teorie politických stran* uvádí, že „*Označení politické strany je odvozeno od latinského substantiva pars (f.), které znamená díl, část, podíl, stranu atp.*“.³ Italský politolog Giovanni Sartori je však jiného názoru. Ve své knize *Strany a stranické systémy* k etymologii slova „strana“ uvádí, že „*Termín ‚strana‘ vychází z latiny, ze slova partire, jež znamená dělit.*“.⁴ Politologové Petr Fiala a Maxmilián Strmiska považují z etymologického hlediska zdůvodnění Giovanniho Sartoriho za sporné. V obou případech se však dotyční politologové shodují, že dnešní označení politických stran v řadě západoevropských jazycích, jako jsou anglické slovo *party*, francouzské *parti*, německé *Partei*, italské *partito*, španělské *partido* atd., jsou vytvořeny z původního latinského základu. Etymologický původ českého slova strana vysvětlují ve své knize Petr Fiala a Maxmilián Strmiska takto: „*České slovo strana nemá s latinským pars nebo partire etymologicky nic společného, protože vychází s praslovanského stor-na a souvisí se slovem stříti od praslovanského základu ster-, který má vztah k latinskému sternere, což znamená prostírat, rozkládat. Slovo strana v češtině je tedy svým původem spíše blízké pojmům jako prostor, prostranství, a nikoliv část nebo díl.*“⁵ Ostatní slovanské jazyky (kromě slovenštiny) znají odvozeniny od praslovanského slova stor-na, a často ho také užívají. Na rozdíl od českého a slovenského jazyka ho však neuplatňují pro označení politické strany. K pojmenování tohoto fenoménu používají stejně jako západoevropské jazyky slova odvozená z latinského základu. Tato označení mají na rozdíl od češtiny jednoznačný význam. Užije-li se v českém jazyce slovo strana bez přidaného adjektiva *politická*, není jeho význam zřejmý. Slovem strana může být myšlena například světová strana, smluvní strana či strana nějakého objektu. Tento problém většina ostatních jazyků neřeší a obvykle bývá slovo označující

---

² FIALA, 2009. Kapitola 1, s. 14.

³ FIALA, 2009. Kapitola 1, s. 15.

⁴ SARTORI, Giovanni. *Strany a stranické systémy: schéma pro analýzu*. 2005. Kapitola 1, s. 18.

⁵ FIALA, 2009. Kapitola 1, s. 16.

politickou stranu vnímáno jednoznačně. Při výkladu pojmu politická strana v češtině chybí jednoznačný signál, že se jedná o část nebo díl. V jazycích, kde je původ tohoto slova odvozen z latiny, implicitně vyplývá, že podobné části tvoří nějaký *celek*. Můžeme tedy říct, že v různých jazycích se pojmenování politické strany blíží významu, že jde o *část* určitého *celku*. Při tvorbě definice politické strany je především důležité, jak autor tento *celek* definuje. *Celkem* se rozumí politický systém, stát, společnost, národ, ... Definice *celku* není v definici politické strany označena přímo, avšak v jejím pozadí je vždy přítomna.⁶

V roce 1770 definoval Edmund Burke pojem politická strana jako „*seskupení lidí, kteří se spojují, aby společnými silami prosazovali národní zájem, a to na základě nějakého konkrétního principu, na němž se všichni shodují.*“ Jeho definice je často uváděna na počátku přehledu různých definic politické strany. Ostatní politologové s ní souhlasí, doplňují ji nebo se proti ní vymezují.⁷

Giovanni Sartori k definici pojmu politická strana nabízí minimalistickou definici, která plní svůj účel, pokud je jí definován dostatečně a určitě daný předmět. Definice zní: „*Strana je jakákoli politická skupina, která se představuje ve volbách a je schopna prostřednictvím voleb umístit kandidáty do veřejných úřadů.*“⁸

Politolog Miroslav Novák ve své knize Systémy politických stran definuje politickou stranu jako „*organizaci, která se snaží mobilizovat občany okolo politického programu, aby dosáhly politické moci.*“⁹

Petr Fiala a Maxmilián Strmiska tvrdí, že v politické vědě se nejen že můžeme, ale musíme obejít bez obecné definice politické strany. Vytvoření obecně platné definice politické strany považují totiž za nemožné. Důvodem proto je, že v současné době neexistuje a ani v dohledné době nebude existovat shoda v definici politické strany.¹⁰

1.2. Vznik politických stran

Politické strany se začínají vytvářet tehdy, jsou-li k tomu alespoň minimální institucionální podmínky. Ve většině evropských zemí je vznik politických stran spojen s modernizačními procesy.

---

⁶ FIALA, 2009. Kapitola 1, s. 16n.

⁷ FIALA, 2009. Kapitola 1, s. 18.

⁸ SARTORI, 2005. Kapitola 3, s. 74.

⁹ NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*. 1997. Kapitola 1, s. 24.

¹⁰ FIALA, 2009. Kapitola 1, s. 40nn.

Teoretické přístupy k vzniku politických stran můžeme rozdělit do několika skupin. Miroslav Novák ve své knize uvádí čtyři přístupy.

Za jeden z nejdůležitějších přístupů považuje přístup institucionalistický, jehož hlavním reprezentantem je francouzský politolog Maurice Duverger. Ten zastává názor, že vznik politických stran je spojen s rozmachem parlamentu a všeobecného volebního práva a klade důraz na organizační strukturu stran. Rozlišuje proto původ stran na jedné straně na volební a parlamentní a na straně druhé na mimovolební a mimoparlamentní. Dle jeho názoru vznikly strany obvykle nejprve současně s volebními a parlamentními procedurami zastupitelské demokracie, s rozšířením volebního práva a parlamentních výsad. Uvádí, že v parlamentu se předně vytvářejí skupiny sdružující poslance stejné orientace ke společné akci. Mezi takovými parlamentními skupinami a místními volebními výbory, jejichž úkolem je získat pro kandidáta záštitu vlivných osobností a shromáždit finance potřebné k vedení kampaně, se vytvářejí pravidelné konexe a stálá koordinace. Sbližování poslanců vede zákonitě ke spojování a sdružování samotných volebních výborů, čímž dochází k vzniku politických stran. Nově vzniklá politická strana si založí své volební výbory a vytvoří štáb odlišný od vedení své parlamentní skupiny. Ne všechny strany však vzešly z volebního a parlamentního rámce. Některé vznikly z předem existující instituce, jejíž vlastní činnost patřila mimo volby a parlament. Těmito institucemi jsou například odbory, průmyslové a obchodní instituce, církve a náboženské sekty či podzemní, ilegální skupiny. Strany vzniklé mimo volby a parlament bývají centralizovanější, neboť se rodí z vrcholu, zatímco strany vycházející z volebního a parlamentního procesu vznikají z určitého základu. Místní oddělení konstituují na návrh předem existujícího centra. U stran původem mimovolebních a mimoparlamentních utváří ústřední orgán strany předem ustavené výbory. Dále existují případy, kdy strany vznikly sloučením nebo naopak rozštěpením jiných politických stran. Původ vzniku stran bude mít dle Duvergera pravděpodobně dlouhodobý dopad na jejich organizační strukturu.¹¹

Druhým teoretickým přístupem k vzniku politických stran, který uvádí Miroslav Novák, je přístup developmentalistický. Dle tohoto přístupu je vznik stran spojen s procesem modernizace. Vznikají především v rozvojových zemích Afriky a Asie. Mezi hlavní představitele tohoto přístupu patří italský politolog Joseph La Palombara, američtí politologové

---

¹¹ NOVÁK, 1997. Kapitola 1, s. 24nn.

Myron Weiner, Gabriel Almond a David Apter a americký politický teoretik Samuel Huntington.¹²

Třetím přístupem je podle Miroslava Nováka přístup historickokonfliktní, který tvrdí, že strany vznikají na základě hlubokého a dlouhotrvajícího konfliktu v globální společnosti. Samotný konflikt však nemusí být nutně spojen se vznikem politických stran. Ty vznikají pouze tam, kde je nutné získat podporu obyvatelstva. Tento prostředek musí být považován za nutný nebo nejlepší k získání moci a prosazení programu. Významným představitelem tohoto směru je norský politolog Stein Rokkan. Ten tvrdí, že konstelace konfliktů, které existují na Západě, vyplývají z národní a průmyslové revoluce. Tyto revoluce vytvořily štěpení do dvou dimenzí – teritoriální a funkční. V teritoriální dimenzi se jedná o územní uspořádání politické kontroly a ve funkční dimenzi o fungování systému v čase. Dochází tak ke konfliktu mezi vlastníky a pracujícími, mezi církví a státem, mezi centrem a periferií a mezi městem a venkovem.¹³

Čtvrtým přístupem, který uvádí Miroslav Novák, je funkcionalistický přístup, jenž vysvětluje původ politických stran funkcemi, které zastávají a rolemi, které hrají.¹⁴

1.3. Typologie politických stran

Nejčastějším kritériem dělení politických stran bývají způsob organizace a ideologicko-politické zaměření.

Tradičně bývají z hlediska organizace strany dělené na kádrové a masové. Kádrová strana bývá institucionálně velmi slabá. Jedná se volnou politickou platformu skupiny lídrů bez propracované územní organizace a stranického aparátu. Ve vztahu k voličům bývá aktivní pouze před volbami. Naopak masová strana klade důraz především na vybudování silné stranické instituce početným členstvem, rozsáhlou územní organizační strukturou a fungujícím stranickým aparátem. K voličům se snaží vybudovat silné vazby. Kádrové strany se začínají na politické scéně objevovat v průběhu 19. století, masové strany až v jeho samotném závěru.¹⁵ Strana TOP 09 se vzhledem ke své organizační struktuře a snaze vybudovat si k voličům silné vazby, dá označit za masovou stranu.

---

¹² NOVÁK, 1997. Kapitola 1, s. 37n.

¹³ NOVÁK, 1997. Kapitola 1, s. 38nn.

¹⁴ NOVÁK, 1997. Kapitola 1, s. 41.

¹⁵ HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Politické strany: původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. 2010. Kapitola 1, s. 11.

Z hlediska ideologicko-politického zaměření bývají strany nejčastěji dělené na liberální a radikální, dále na konzervativní, dělnické (sociálnědemokratické a socialistické), regionální a etnické, agrární, křesťanskodemokratické, komunistické, extrémně pravicové a ekologické.¹⁶

1.4. Stranický systém

Při studiu stranických systémů neboli systému stran musíme analyzovat dva aspekty. Jedním aspektem jsou podrobnosti a rozdíly vnitřních struktur každé strany, ze kterých se systém skládá. V důsledku toho rozlišujeme strany totalitní a specializované, pružné a tuhé či centralizované a decentralizované. Druhým aspektem je porovnání různých stran, díky čemuž najdeme nové prvky, které neexistovaly ve stranách uvažovaných jednotlivě. Jedná se o počet stran, jejich relativní velikost, jejich aliance či jejich politické rozdělení. Stranický systém je tak určován vztahem mezi těmito všemi prvky. Francouzský politolog Jean Blondel uvádí, že je potřeba vzít v úvahu pět základních proměnných, kterými jsou: počet stran, jejich poměrná velikost, jejich ideologické charakteristiky, sociální povaha jejich klientely a charakteristika jejich organizace a vedení.¹⁷

Tradičně se rozlišuje mezi systémem jedné strany (monopartismus, unipartismus), anglosaským systémem dvou stran (bipartismem, two-party systém) a systémem více (než dvou) stran (multipartismem).¹⁸ Můžeme tedy jasně označit stranický systém v české republice jako systém více stran.

---

¹⁶ Hloušek, 2010. Kapitola 1, s. 16.

¹⁷ Novák, 1997. Kapitola 2, s. 45n.

¹⁸ Novák, 1997. Kapitola 2, s. 46.

2. Spory v KDU-ČSL a vznik strany TOP 09

Založení strany TOP 09 předcházely vnitrostranické spory KDU-ČSL, jejímž vlivným členem byl tehdy jeden ze zakladatelů TOP 09 – Miroslav Kalousek.

Po sněmovních volbách v roce 2002 vznikla vládní koalice mezi politickými stranami KDU-ČSL, US-DEU a ČSSD. Uvnitř strany KDU-ČSL v tomto období došlo k pnutí mezi spíše doleva orientovaným křídlem (v čele s předsedou strany Cyrilem Svobodou) a spíše konzervativním křídlem (reprezentovaným např. místopředsedou Poslanecké sněmovny Janem Kasalem a Miroslavem Kalouskem). Toto pnutí uvnitř strany zůstávalo převážně vnitrostranickou záležitostí a bylo upozaděno v roce 2003 v souvislosti s konáním nepřímé prezidentské volby, kdy se strana KDU-ČSL jednotně postavila za svého kandidáta Petra Pitharta (od roku 2000 předseda Senátu PČR).

V dalším průběhu roku 2003 se však postupně oslabovala pozice předsedy strany Cyrila Svobody, kterému byla vytýkána příliš úzká spolupráce s premiérem Vladimírem Špidlou (ČSSD) a ze špatného prosazování ekonomického programu strany KDU-ČSL. Vyvrcholením této situace bylo zvolení Miroslava Kalouska novým předsedou KDU-ČSL na podzimním sněmu strany. Zajímavostí bylo, že do konce volebního období se odmítl stát členem vlády, což mu později umožnilo vládu ostře kritizovat. Předpokládalo se, že Miroslav Kalousek jako představitel spíše konzervativního křídla strany se pokusí po volbách v roce 2006 uzavřít vládní koalici s ODS. Tato hypotéza se po sněmovních volbách v červnu 2006 skutečně naplnila. Ihned po vyhlášení volebních výsledků se KDU-ČSL vyslovila pro vstoupení do vlády s ODS a Stranou zelených. Na veřejnosti se však brzy objevila informace, že ODS vede jednání o sestavení vládní koalice s ČSSD. Předmětem dohody měl být také závazek přijmout reformu pravidel pro volby do Poslanecké sněmovny, jejímž výsledkem mělo být posílení většinotvorných prvků ve sněmovním volebním systému. To by ve svém důsledku znamenalo oslabení pozic malých politických stran, jako byla právě KDU-ČSL. Miroslav Kalousek na tuto skutečnost překvapivě reagoval zahájením jednání s ČSSD o případném vzniku menšinové vlády s podporou KSČM. Možnost této podpory odmítla akceptovat členská základna v místních organizacích KDU-ČSL a Miroslav Kalousek byl v srpnu 2006 donucen odstoupit z funkce předsedy strany. Tím začalo pro KDU-ČSL poměrně dlouhé období plné vnitrostranických sporů, rozmíšek a problémů, které mělo vyvrcholit až v roce 2009.

Novým předsedou strany byl v prosinci 2006 překvapivě zvolen Jiří Čunek, který byl do té doby starostou Vsetína. Následně KDU-ČSL v lednu 2007 vytvořila vládní koalici s ODS a Stranou zelených, ve které KDU-ČSL získala 5 ministerských křesel. Premiérem se stal Mirek

Topolánek z ODS. Volba předsedy strany Jiřího Čunka se projevila jako ne příliš šťastná, neboť brzy se kolem něj začaly objevovat problémy, zejména v souvislosti s podezřením z nezákonného jednání (korupce, neoprávněné pobírání sociálních dávek). To mělo negativní vliv jak na vztahy s koaličními partnery, tak také na vztahy uvnitř strany, které později vyústily v konflikt mezi Jiřím Čunkem a Miroslavem Kalouskem. To všechno se negativně odráželo i ve vnímání strany širší veřejností. Jiří Čunek, který ve vládě zastával post ministra pro místní rozvoj, nebyl schopen tato podezření uspokojivě vysvětlit a rostoucí tlak na jeho osobu ho vedl v listopadu 2007 k dočasnému vystoupení z Topolánkovy vlády, kam se však po necelém půl roce vrátil. K dalšímu oslabení pozice Jiřího Čunka došlo po senátních a krajských volbách v říjnu 2008, kde strana oproti předchozím volebním výsledkům naprosto propadla.

Spory uvnitř strany se začaly stupňovat na začátku roku 2009, kdy se hovořilo o personální obměně vlády. Vedení KDU-ČSL navrhlo, aby z vlády odešel tehdejší ministr financí Miroslav Kalousek. Toho však podpořil premiér Mirek Topolánek, který naopak byl pro odchod Jiřího Čunka z postu ministra pro místní rozvoj. Ten nakonec podlehl tlaku a v lednu 2009 z funkce odstoupil. Předsedou strany však zůstal až do sjezdu KDU-ČSL v květnu 2009, kdy byl novým předsedou znovu zvolen Cyril Svoboda. Před konáním sjezdu vyvrcholil dlouholetý stranický spor, kdy Miroslav Kalousek připustil možnost odchodu z KDU-ČSL.¹⁹ *„Jestliže se moje strana posouvá doleva a k rovnostářské politice, myslí víc na dnešní spotřebu než na odpovědnost k budoucnosti, tak v této politice se už nemohu angažovat. A pak je otázka, zda by tu neměl být subjekt, který by skutečné priority prosazoval,“* řekl Miroslav Kalousek v květnu 2009 IDNES.cz.²⁰

Svůj odchod ze strany skutečně realizoval, přičemž vyslovil myšlenku založit novou politickou stranu, která bude ekonomicky liberální, avšak hodnotově konzervativně orientovaná. Ustavení nové politické strany po svém odchodu z KDU-ČSL inicioval v červnu 2009, kdy se strana poprvé oficiálně představila na veřejnosti s úmyslem kandidovat v nadcházejících předčasných volbách v říjnu 2009. V rámci přípravného výboru byl předsedou strany jednomyslně zvolen bývalý ministr zahraničí a senátor Karel Schwarzenberg. Ten se o smyslu nově vzniklé strany vyjádřil slovy: *„Volič očividně očekává něco nového. Něco, co by se vymanilo z dosavadního*

---

¹⁹ BUREŠ, Jan. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. 2012. Kapitola 5, s. 333nn.

²⁰ iDNES.cz: *Pletou si stranu a kostel, říká exministr Kalousek na adresu lidovců* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/pletou-si-stranu-a-kostel-rika-exministr-kalousek-na-adresu-lidovcu-11y-domaci.aspx?c=A090522_223633_domaci_anv

způsobu politiky, ve kterém byla provozována během posledních let. Smysl TOP 09 je nabídnout alternativu.²¹ Spolu s Miroslavem Kalouskem odešlo z KDU-ČSL více členů, přičemž mnoho z nich se stalo členy nově vzniklé politické strany TOP 09. Období plné vnitrostranických sporů a afér mělo za následek neúspěch KDU-ČSL ve sněmovních volbách v roce 2010, kdy strana nepřekonalala volební klauzuli 5 % a nedostala se do Poslanecké sněmovny ČR.²²

Vznik politické strany TOP 09 se oficiálně datuje ke dni 26. června 2009, kdy byla zaregistrována Ministerstvem vnitra České republiky. V té době již evidovala téměř 900 přihlášek ke členství, přes dva tisíce podporovatelů registrovaných na oficiálních webových stránkách strany a přes tři tisíce fanoušků facebookové stránky.²³ Jejími hlavními zakladateli se stali Karel Schwarzenberg a Miroslav Kalousek, kteří jsou dlouhodobě nejvýraznějšími tvářemi strany.²⁴

V červenci 2009 podepsala TOP 09 s hnutím Starostové a nezávislí Smlouvu o dlouhodobé spolupráci a společném postupu ve volbách. Oba subjekty avizovaly, že se jedná o dlouhodobou spolupráci týkající se nejen voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2009, ale také voleb komunálních, regionálních i parlamentních do roku 2012, tedy do roku, kdy platnost smlouvy vyprší.²⁵ Jejich spolupráce byla nakonec ukončena až v roce 2016.²⁶

V letech 2009-2015 byl předsedou strany Karel Schwarzenberg, který je v současné době jejím čestným předsedou. V letech 2015-2017 stranu vedl Miroslav Kalousek. Od listopadu 2017 je předsedou strany Jiří Pospíšil.²⁷

---

²¹ <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/tiskova-konference-pripravneho-vyboru-top-09-65.html>

²² BUREŠ, 2012. Kapitola 5, s. 336n.

²³ TOP 09: Strana TOP 09 byla zaregistrována ministerstvem vnitra [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/strana-top-09-byla-zaregistrovana-ministerstvem-vnitra-258.html>

²⁴ TOP 09: Kdo jsme [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/kdo-jsme/>

²⁵ TOP 09: Strana TOP 09 a hnutí Starostové a nezávislí podepsaly smlouvu o spolupráci [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/strana-top-09-a-hnuti-starostove-a-nezavisli-podepsaly-smlouvu-o-spolupraci-69.html>

²⁶ TOP 09: Spolupráce mezi TOP 09 a STAN byla úspěšná [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/proc-nas-volit/spoluprace-se-stan/spoluprace-mez-top-09-a-stan-byla-uspesna-21659.html>

²⁷ TOP 09: Kdo jsme [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/kdo-jsme/>

3. Charakteristika strany

Název TOP 09 je odvozen od počátečních písmen tří slov – tradice, odpovědnost, prosperita – přičemž číslovka odkazuje na rok založení strany. Působišťem strany je Česká republika a sídlí v Praze.

Tradice odkazuje na konzervativní stranické zařazení. Ideový základ strany vychází z evropských tradic křesťansko-judaistické kultury. Důrazně odmítá totalitní ideologie a nerespektování základních práv a svobod, a na základě ideálů svobody a humanismu se považuje za stranu demokratickou.

Pod slovem **odpovědnost** si strana představuje odpovědnost vůči budoucím generacím. Proto usiluje o nezvyšování veřejného dluhu, zlepšování životního prostředí či zachování kulturního dědictví. Důležitá je také odpovědnost za svobodu a bezpečnost všech lidí na světě. Strana podporuje veškeré procesy a dohody, které povedou k tomu, aby Evropská unie měla v globálním světě dostatečně silný a jednotný hlas. Má zájem o to, aby ČR byla respektovaným členem EU. Dbá rovněž o zachování euroatlantických zahraničněpolitických vazeb. Strana se tímto jasně vymezuje jako proevropská.

Prosperita pro stranu představuje cíl, kterého chce dosáhnout prostřednictvím svobodného trhu s přehlednými pravidly, na jejichž dodržování dohlížejí funkční instituce, dále sociální soudružností neboli mezigenerační solidaritou a solidaritou se slabými, nemocnými a handicapovanými, investicemi do vědy, výzkumu a vzdělání či bojem proti korupci a lobby. Je proti jakýmkoliv formám diskriminace.²⁸

3.1. Organizační struktura strany

Jednotlivé orgány TOP 09 působí na čtyřech úrovních – celostátní, krajské, regionální a místní.

Vrcholným orgánem je celostátní sněm, působící na celostátní úrovni. Koná se jednou za dva roky a musí být svolán do 90 dnů na návrh regionálních organizací reprezentujících minimálně 1/3 členské základny. Delegáty s rozhodovacím hlasem jsou zástupci krajských organizací, kteří jsou voleni na krajských sněmech strany. Delegáty tohoto sněmu se také automaticky stávají členové výkonného výboru z dané krajské organizace. Celostátní sněm volí a odvolává předsedu, prvního místopředsedu a až čtyři místopředsedy strany, dále až devět členů předsednictva strany a patnáct členů výkonného výboru a předsedu, členy a náhradníky

---

²⁸ TOP 09: Programová východiska a principy [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/proc-nas-volit/programova-vychodiska-a-principy>

celostátní revizní komise a smírčího výboru. Celostátní sněm též schvaluje program strany, stanovy strany a jejich případné změny.

Na celostátní úrovni působí také výkonný výbor, jehož členy jsou předsednictvo strany, patnáct členů volených na celostátním sněmu, poslanci a senátoři Parlamentu ČR, poslanci Evropského parlamentu, případně členové vlády ČR, primátor hl. m. Prahy a hejtmani krajů, pokud jsou členy strany. Úkolem výkonného výboru je schvalování návrhu ročního rozpočtu a výroční finanční zprávy strany, dále navrhování kandidátů pro volby dle příslušné vnitrostranické normy. Výkonný výbor taktéž rozhoduje o kandidátních listinách pro volby do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu a kandidátech do Senátu a rozhoduje o volebních a povolebních koalicích. Schvaluje řády, směrnice a statuty a stanovuje výši členských příspěvků. Pokud se v průběhu funkčního období uvolní funkce místopředsedy, volí a odvolává ze svého středu nástupce do konce funkčního období. Jmenuje a odvolává na návrh předsedy či prvního místopředsedy generálního sekretáře. Jednou z pravomocí je také rozhodování o ustavení a zrušení regionální organizace a její územní působnosti.

Statutárním orgánem strany je předsednictvo. Předsednictvo strany je tvořeno čestným předsedou, předsedou strany, prvním místopředsedou až čtyřmi místopředsedy, až devíti členy předsednictva strany, a dále předsedou klubu poslanců a klubu senátorů, vedoucím národní delegace v poslaneckém klubu Evropského parlamentu a předsedou Klubu starostů TOP 09, z.s., pokud jsou členy strany. Předsednictvo strany předkládá výkonnému výboru návrh ročního rozpočtu a výroční finanční zprávu a také předkládá výkonnému výboru ke schválení směrnice, řády a statuty. Dále schvaluje metodické pokyny, pozastavuje činnost místního či regionálního výboru a určuje volební zmocněnce strany.

Čestným předsedou strany je Karel Schwarzenberg, který má právo zúčastnit se zasedání všech orgánů, formuluje zahraniční politiku strany a zastupuje stranu vůči zahraničním subjektům a na mezinárodních fórech. V čele strany stojí předseda strany, který svolává předsednictvo strany a výkonný výbor a zároveň jim předsedá. Stejně jako čestný předseda strany je také oprávněn zúčastnit se zasedání všech orgánů strany. Jestliže není obsazena funkce generálního sekretáře, vykonává jeho pravomoci. Dále schvaluje uzavření, změnu či rozvázání pracovního poměru se zaměstnanci nebo obdobných právních vztahů s třetími osobami. Pravomocí prvního místopředsedy strany je zastupovat předsedu strany a také se zúčastnit zasedání všech orgánů. Generální sekretář získává pověření od předsedy či prvního místopředsedy strany. Řídí činnosti aparátu strany, uzavírá a rozvazuje pracovní poměr se zaměstnanci a předsednictvu strany předkládá návrhy vnitrostranických norem. Jedná za stranu v majetkových,

hospodářských, pracovněprávních či obdobných vztazích. I generální sekretář se může zúčastnit zasedání všech orgánů strany.

V hranicích kraje působí krajské organizace. V Praze působí celoměstská organizace, která má stejné postavení jako krajské organizace. Vrcholným orgánem strany v kraji je krajský sněm, který se koná jednou za dva roky. Požádají-li místní organizace reprezentující minimálně 1/3 členské základny příslušné krajské organizace o jeho svolání, musí se tak stát do 90 dnů. Delegáty sněmu s rozhodovacím hlasem jsou zástupci regionálních organizací, které volí regionální sněmy strany. Delegáty sněmu se také stávají také členové krajského výboru z dané regionální organizace, pokud jsou jeho členy ke dni volby delegátů krajského sněmu. Regionální organizace mají právo být na sněmu zastoupeny alespoň jedním delegátem. Pravomocí krajského sněmu je volit a odvolávat předsedu a až tři místopředsedy krajské organizace, až devět dalších členů krajského předsednictva a další členy krajského výboru tak, aby každá regionální organizace měla v krajském výboru alespoň jednoho zástupce. Krajský sněm také volí předsedu, dva členy a nejméně dva náhradníky krajské revizní komise. Dále volí delegáty a jejich náhradníky na nejbližše konaný celostátní sněm. Předsednictvo krajské organizace, členové voleni krajským sněmem a krajskými zastupiteli, pokud jsou členy strany, tvoří krajský výbor. Ten navrhuje kandidáty do voleb dle příslušné vnitrostranické normy a rozhoduje o kandidátních listinách pro volby do krajských zastupitelstev. Zastupitelstvo hlavního města Prahy je považováno v tomto případě za krajské zastupitelstvo. Dále navrhuje kandidáty do vyšších stranických funkcí, dává souhlas k ustavení nové místní organizace a s předchozím vyjádřením regionálního výboru rozhoduje o zrušení místních organizací. Rovněž rozhoduje ve sporech na území kraje. Výkonným orgánem krajské organizace je předsednictvo krajské organizace. To je tvořeno předsedou, až třemi místopředsedy, až devíti členy volenými krajským sněmem a předsedou klubu členů zastupitelstva kraje, pokud je členem strany.

Vrcholným orgánem strany v regionu je regionální sněm, který se koná nejméně jednou za dva roky. O jeho svolání žádají místní organizace reprezentující minimálně 1/3 členské základny příslušné regionální organizace. Musí být svolán do 60 dnů od této žádosti. Delegáty sněmu jsou zástupci místních organizací, kteří jsou voleni na místních sněmech strany. Delegáty se také stávají členové regionálního výboru z dané místní organizace, jsou-li jeho členem ke dni volby delegátů. Místní organizace mají právo být na sněmu zastoupeny alespoň jedním delegátem. Pravomocí regionálního sněmu je volit delegáty a jejich náhradníky na nejbližše konající se krajský sněm. Výkonným orgánem strany v regionu je regionální výbor. Ten

navrhuje kandidáty do voleb dle příslušné vnitrostranické normy a rozhoduje o kandidátních listinách pro volby do místních zastupitelstev obcí, kde nepůsobí místní organizace, a o kandidátních listinách pro volby do městských zastupitelstev územně členěných statutárních měst. Na společném jednání s výbory územně příslušných místních organizací rozhoduje o kandidátních listinách pro volby do městských zastupitelstev územně členěných statutárních měst tam, kde území regionální organizace není totožné s územím statutárního města.

Základní organizační jednotkou strany jsou místní organizace. Místní organizace může být založena v obcích, městských obvodech nebo městských částech. O její založení musí požádat nejméně 5 členů strany. O jejím vzniku rozhoduje ustavující místní sněm. Zaniká tehdy, poklesne-li počet jejích členů pod čtyři. Nejvyšším orgánem místní organizace je místní sněm, který se musí konat alespoň jednou za dva roky. Musí být svolán do 30 dnů, pokud o to požádá nejméně 1/3 členů místní organizace. Místní sněm má právo volit a odvolávat předsedu a místopředsedu místní organizace a až 5 členů místního výboru. Dále volí a dovolává delegáty a jejich náhradníky na nejbližší následující regionální sněm. Výkonným orgánem místní organizace je místní výbor. Ten především navrhuje kandidáty pro volby dle příslušné vnitrostranické normy a rozhoduje o kandidátních listinách pro volby do místního zastupitelstva.

Finanční, hospodářskou a správní činnost strany kontrolují celostátní revizní komise, krajské a regionální revizní komise. Předsedové a členové revizních komisí nesmí být zaměstnanci strany a na stejné organizační úrovni nesmějí zastávat žádnou další funkci ve straně. Dále strana zřizuje smírčí výbor, jehož předseda musí mít právnické vzdělání. Smírčí výbor rozhoduje ve sporech mezi členy a orgány, mezi členy navzájem a orgány navzájem na krajské a celostátní úrovni. Dále rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí o stranickém trestu a o pozastavení členství. Je rovněž odvolacím orgánem strany a jeho rozhodnutí je konečné. Jeho výklad stanov je závazný. Rozhoduje také o souladu vnitrostranických norem se stanovami strany. Předseda a členové smírčího výboru nesmí být zaměstnanci strany ani členy výkonného výboru.²⁹

3.2. Členství v TOP 09

Členem strany se může stát občan České republiky starší 18 let, který je právně způsobilý a není členem jiného politického subjektu.

---

²⁹ TOP 09: Stanovy politické strany TOP 09 [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://www.top09.cz/files/soubory/stanovy-politicke-strany-top-09_38.pdf

O přijetí za člena rozhoduje regionální a místní výbor. Pokud se regionální a místní výbor na rozhodnutí neshodnou, rozhoduje krajský výbor. Členství vzniká po rozhodnutí o přijetí za člena ode dne zaplacení členských příspěvků. Členství ve straně zaniká například smrtí nebo prohlášením za mrtvého, písemným prohlášením o vystoupení ze strany doručeným příslušné krajské kancelář, zbavením či omezením způsobilosti k právním úkonům, vstupem do jiné politické strany či hnutí, vyloučením ze strany nebo nezaplacením členského příspěvku po datu splatnosti ani do 30 dnů od odeslání písemné výzvy. Člen strany je oprávněn se zúčastnit jednání sněmu místní organizace, jíž je členem, dále volit a být volen delegátem sněmu a do stranických funkcí, předkládat všem stranickým orgánům náměty, stížnosti a připomínky či navrhnout kandidáty pro volby dle příslušné vnitrostranické normy. Zároveň je člen povinen prosazovat cíle strany a podílet se na plnění jejího, řídit se stanovami a vnitrostranickými normami, plnit usnesení a rozhodnutí stranických orgánů a platit stanovené členské příspěvky. Členovi může být na základě rozhodnutí krajského nebo výkonného výboru ze zvlášť závažných důvodů uložen trest ve formě zbavení stranické funkce nebo vyloučení ze strany.³⁰

Výše prvního členského příspěvku je 400 Kč. Důchodci a studenti platí pouze 100 Kč.³¹

---

³⁰ *TOP 09: Stanovy politické strany TOP 09* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://www.top09.cz/files/soubory/stanovy-politicke-strany-top-09_38.pdf

³¹ *TOP 09: Jak se stát členem* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/zapojte-se/jak-se-stat-clenem>

4. Politický vývoj strany

4.1. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2010

Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 kandidovala TOP 09 společně s hnutím Starostové a nezávislí. Volebním programem strana představila voličům svoji vizi a vymezila se vůči ostatním stranám a hnutím v rámci politického spektra.

Volby do Poslanecké sněmovny se měly původně konat již v říjnu 2009. Jednalo se o předčasné volby, které ale ústavní soud na základě ústavní stížnosti poslance Miloše Melčáka zrušil.³²

Nové volby se konaly 28. a 29. května 2010. Účastnilo se jich celkem 27 politických subjektů.³³

4.1.1. Volební program

TOP 09 do těchto voleb vstoupila s heslem *Odpovědní jdou s námi*.

Volební program představila v 11 kapitolách.

V úvodu programu strana sděluje, že svůj volební program předkládá ve formě programového prohlášení vlády. Zavazuje se, že nevstoupí do vlády, která nebude likvidovat deficit veřejných rozpočtů a nebude razantně snižovat výdaje státu, nebude kultivovat podnikatelské prostředí, zejména nezvyšováním přímých odvodů, odstraňováním administrativní zátěže a nezvyšováním regulačních bariér, bude diskriminovat jakoukoliv skupinu občanů v jakékoliv oblasti života a bude upřednostňovat společnost rovné spotřeby před společností rovných příležitostí. Rovněž se strana zavazuje, že pokud jí volební výsledky jednotlivých stran neumožní účast ve vládě, bude toto programové prohlášení prosazovat i jako opoziční strana.

V kapitole **Hospodářská politika** strana uvádí, jak chce dosáhnout hospodářského růstu. Zdrojem nemohou být veřejné výdaje, ale pouze lidská tvořivost a soukromé podnikání. Stát by proto měl nastavit podmínky, které budou soukromý sektor motivovat k dalšímu rozvoji. Mají být zachovány rovné podmínky na trhu a nesmí dojít k zvýhodňování jednoho odvětví či konkrétního subjektu na úkor dalších. TOP 09 nebude nabízet jednotlivé dotace či daňové úlevy. Příležitost uspět na trhu mají mít všechny podnikatelské subjekty. Ve výjimečných případech nevyhnutelného zásahu státu bude postupovat na základě dlouhodobých a jasně definovaných pravidel. Vzhledem k tomu, že Česká republika je otevřenou, proexportně

---

³² *iDNES.cz: Soud zrušil říjnové volby, uznal Melčákovu stížnost* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/soud-zrusil-rijnove-volby-uznal-melcakovu-stiznost-pci-domaci.aspx?c=A090910_145024_domaci_adb

³³ *Volby.cz: Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.05. – 29.05.2010* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2010/ps2?xjazyk=CZ>

orientovanou zemí, věnuje strana exportu mimořádnou pozornost. S tím souvisí také otázka zavedení eura. Z programového prohlášení jasně vyplývá, že TOP 09 je pro zavedení eura, a to tehdy, budou-li dlouhodobě stabilní veřejné rozpočty. Proto se chce v co nejkratší době dohodnout na pevném termínu vstupu do eurozóny. Dále by měl být stát v době hospodářského růstu schopen sestavovat vyrovnané, nebo dokonce přebytkové veřejné rozpočty. Je proto nutností udělat změny, které TOP 09 ví, že vzhledem k hospodářské krizi a jejích následkům nebudou populární. Je však potřeba s nimi začít co nejdříve. Jedná se o zlikvidování v krátké době zhruba osmdesátimiliardového strukturálního deficitu, kterým jsou veřejné rozpočty zatíženy. Zásadní změny ve výdajích státu je potřeba provést v tzv. mandatorních výdajích, tedy v těch, které jsou určeny zákonem. Tyto změny se musí týkat ekonomicko-sociálních systémů – penzijního systému, systému veřejného zdravotního pojištění a systému sociálních dávek. Další výdajová položka, která musí být snížena, jsou výdaje vládní spotřeby. Jedná se zejména o mzdové náklady rozpočtové sféry a provozní výdaje jednotlivých kapitol státní správy. Tyto výdaje chce strana během svého funkčního období snížit o 20 %. Dále chce snížit objem mezd vyplácených ze státního rozpočtu o 10 % a tento objem ponechat po tři roky bez navyšování. Toto opatření se nemá týkat pedagogických pracovníků, kteří jsou dlouhodobě podhodnoceni. Dále je potřeba zrušit tarifní systém odměňování, který snižuje motivaci k výkonu. TOP 09 chce předložit nový zákon o státní službě. Aby nebyl rozpočet schodkový, je potřeba snížit všechny sociální dávky o 10 % (kromě příspěvků na péči a peněžitou pomoc v mateřství) a po dobu tří let je nevalorizovat, v roce 2011 nevalorizovat důchody a učinit tak až v letech následujících, dále chce strana zrušit porodné a pohřebné. Nechce zvyšovat daně, avšak chce předložit nový zákon o daních z příjmů, jehož obsahem má být sjednocení základu daně pro všechny přímé odvody (daň z příjmů a všechna povinná pojištění) a vymýcení řady zbytečných a systém zatěžujících výjimek. Chce zrušit transakční daně a výnosy z těchto majetkových operací zdanit běžnou daní z příjmů. V rámci rodinných vazeb (I. a II. skupina) budou občané od daně osvobozeni. Zavedením jednoho inkasního místa pro výběr daně z příjmů, sociálního a zdravotního pojištění, kam bude poplatník odvádět jednu částku vypočtenou z jednoho základu, uvedenou na jednom formuláři, chce strana snížit náklady na správu přímých daní a odvodů jak u státu, tak u daňových poplatníků v řádu desítek procent. Distribuci příslušných částek na účty náležitých institucí zajistí administrativa. Podpora rodin s dětmi a možnost co nejrychlejšího návratu žen k pracovní kariéře po narození dítěte je pro stranu velmi důležitá, a proto navrhne zařadit prokazatelné náklady na služby spojené s hlídáním dětí a domácími pracemi mezi položky odečitatelné ze základu daně. Bude dbát na ekologicky šetrnou dopravu, a proto bude zlepšovat podmínky pro zvyšování podílu železnice

na nákladní dopravě, podporovat výstavbu terminálů kombinované dopravy a veřejných logistických center, rozvoj hromadné dopravy osob a jejich integrovaných systémů a větší využití nemotorové dopravy. Rovněž hodlá investovat do urychleného dobudování chybějících úseků dálnic, rychlostních silnic a úprav silnic I. třídy včetně jejich napojení na evropskou síť. Je potřeba dokončit reformu Českých drah. Strana chce zabránit zvyšování rozdílu mezi kvalitou života na venkově a ve velkých městech, a z tohoto důvodu podpoří konkurenceschopnost zemědělství, jeho orientaci na zachování tradičního rázu krajiny, podporu mimoprodukčních funkcí zemědělství, ochranu před povodněmi i suchem. Důležitá je také ochrana životního prostředí. Za nejcitlivější oblast ekonomiky považuje strana energetiku. Základními prioritami při rozhodování o její budoucnosti jsou nezávislost a bezpečnost, úspory energií a dopad na životní prostředí. Aby strana předešla vydíratelnosti České republiky a ostatních států Evropské unie při dodávkách energií, bude v rámci Evropské unie vyjednávat zlepšení diverzifikace dodávek základních zdrojů energií a vybudování uspokojivé kapacity přeshraničních energetických přenosových soustav a produktovodů. Strategické firmy (ČEZ, ČEPS, ČEPRO, MERO) musí být nadále ve vlastnictví státu. Strana se bude zasazovat prostřednictvím projektů o zvyšování rezerv ropy a zemního plynu. Rezervy by se měly rovnat až šestiměsíční spotřebě státu. Dále bude podporovat výstavbu plynovodu Nabucco. Prioritou strany je také maximální využití informačních technologií ve státní správě a samosprávě (eGovernment).

V kapitole **Zahraniční politika** se jasně vymezuje pro podporu členství České republiky v EU a NATO a pro podporu demokracie a lidských práv. Za důležité považuje rovněž úzké spojení s USA, které chce nadále posilovat. Zájmem České republiky je dle strany také stabilita západního Balkánu a východní Evropy. Tyto oblasti jsou tradiční působností české diplomacie a je proto důležitá podpora svobody právního státu a demokracie v těchto zemích. TOP 09 se v rámci zahraniční politiky vyjadřuje také k Rusku. To považuje za významného partnera České republiky, a proto bude prosazovat korektní vztahy stojící na vzájemném respektu. Bude odmítat všechny snahy o obnovení sféry vlivu Ruska v jeho sousedství. Rozvojová pomoc by měla být především smysluplná a efektivní. Proto by o ni mělo být usilováno prostřednictvím obchodu místo charity. Odbourání bariér, které rozvojovým zemím brání v dovozu jejich produktů na evropský trh, by těmto zemím mohlo výrazně pomoci. Dále chce například předložit zákon o zahraniční službě. Od zahraniční politiky je neoddelitelná obranná politika. Ta pojmenovává účel a smysl existence ozbrojených sil jako významného prvku spojeneckých ozbrojených sil, čímž se naplňuje jedna ze zásad zahraniční politiky, kterou

je společná vzájemná odpovědnost za bezpečnost a obranu hodnot, na nichž je založena občanská svoboda a demokracie jako podmínka této svobody.

V rámci **sociální politiky** je prioritou strany podpora rodin, které na pomoc pouze nečekají. Cílem je motivovat rodiče k práci. Toho chce dosáhnout například návrhem nahradit přídavky na děti vyšší slevou na dani z příjmů včetně zvýšení daňového bonusu. Strana si uvědomuje, že pro děti je výchova v rodině vždy lepší variantou, než je pobyt v ústavním zařízení, a proto chce podpořit alternativní rodinnou péči, zejména pěstounskou. Dávkami pěstounské péče chce motivovat více rodin k výchově dětí v přirozeném prostředí rodiny. Rovněž upřednostňuje rodinnou péči o seniory a osoby se zdravotním postižením. Pečujícího chce proto zvýhodnit obdobným způsobem, jako zvýhodňuje péči o dítě do 12 let. Dále bude dbát na důsledné uplatňování zákonné vyživovací povinnosti dětí vůči rodičům. Zásadním problémem je právně neupravená oblast hospicové a paliativní péče. Z tohoto důvodu strana navrhne takový systém péče, který nabídne jak sociální, tak i zdravotní péči v rámci jednoho komplexu služeb. Cílem má být zajištění dostupnosti hospicové péče pro lidi ve všech regionech. Strana vyhlásí boj proti zneužívání sociálních dávek a „práci na černo“. Chce prosadit důsledné kontroly a tvrdé postihy. Hlavním krokem je však nezbytná úprava toho, kdo má nárok na podporu v nezaměstnanosti ve stávající výši a délce. Pro stranu je důležitá spolupráce s neziskovými organizacemi, které v rámci sociální politiky státu pomáhají s podporou osob v obtížných životních situacích. TOP 09 tyto organizace vnímá jako partnery, kteří jsou vládě při řešení jejich úkolů zejména v sociální a zdravotní oblasti velmi nápomocní.

TOP 09 chce změnit **důchodový systém** na tzv. vícesložkový, který bude obsahovat průběžnou a kapitalizační složku. Průběžná složka bude financována z povinného důchodového pojištění, přičemž výše odvodu zůstane 28 %. Každý občan se může dobrovolně rozhodnout i pro kapitalizační složku. Pokud tak učiní, sníží se mu odvod do průběžné složky na 24 %, nicméně bude povinen platit na svůj kapitalizační účet nejméně 6 %. Pokud jeho rodiče pobírají starobní důchod, bude jim z jeho účtu pravidelně odesílána částka ve výši 2 %. Výpadek příjmů stávajícího průběžného systému pokryje strana z aktiv společnosti ČEZ a v případě nutnosti z nepřímých daní. Strana zdůrazňuje, že penzijní reforma se netýká stávajících důchodců ani těch, kteří jsou těsně před odchodem do penze. Týká se mladších, ekonomicky aktivních generací.

V oblasti **zdravotnictví** chce strana zabezpečit vyšší kontrolu zdravotních pojišťoven. Toho chce dosáhnout zřízením nového nezávislého úřadu pro dohled nad poskytováním zdravotní péče. Dále bude požadovat vyšší spoluúčast občanů na úhradě zdravotní péče. Ta nyní tvoří

zhruba 14 % celkových výdajů, zatímco v rozvinutých zemích EU je to 25 %. Spoluúčast bude růst maximálně o 3 % ročně.

V kapitole **Boj s kriminalitou a korupcí** navrhuje TOP 09, aby složité ekonomické trestní kauzy, složité případy korupce a klientelismu vyšetřovali a soudili specialisté. Proto by ve zvlášť složitých případech měly být zřízeny specializované soudní senáty, jejichž členové by měli patřičné vzdělání, zkušenosti a odborné zázemí. Za zvlášť nebezpečnou strana považuje korupci státních úředníků a politiků, které vznikají v důsledku existence státních firem, respektive jejichž někteří manažeři se snaží získat přízeň politiků a státních úředníků. Proto je potřeba minimalizovat možnosti firem vlastněných nebo ovládaných státem, nakupovat služby a komodity od firem spřízněných nebo různě napojených na politiky či úředníky. Proto strana navrhne, aby Kontrolní výbor Poslanecké sněmovny, který je tradičně obsazován opozicí, získal pravomoc prostřednictvím nezávislých vyšetřovacích auditů kontrolovat účel nákupu jejich externích služeb (např. právních a poradenských). Strana se domnívá, že zakládání nových a nových represivních institucí nebude tak účinné jako co nejprůhlednější prostředí a veřejná kontrola. Dále navrhne, aby informace o veřejných zakázkách od fáze přípravy až do fáze realizace smlouvy byly veřejně dostupné v elektronické podobě, a to do 30 dnů od uzavření smlouvy. Politické subjekty budou mít povinnost zveřejnit rozpočty volebních kampaní a své volební kampaně financovat prostřednictvím jednoho transparentního účtu.

TOP 09 chce prosadit elektronizaci **justice**, pomocí které by se snížilo vynaložení finančních prostředků. Dále chce předložit nový občanský zákoník. Současnému zneužívání hranice mezi přestupkem a trestným činem chce předejít prostřednictvím principu tzv. sčítání vybraných přestupků, kdy soustavná a opakovaná recidiva by byla hodnocena jako trestný čin. Strana chce rovněž zrychlit insolvenční řízení a navrhnout zvýšení odpovědnosti insolvenčního správce a samotných věřitelů. Dále připraví novelu zákona o státním zastupitelství.

V oddíle **Financování obcí, samospráva a prvky přímé demokracie** TOP 09 uvádí, že navrhne nový zákon o rozpočtovém určení daní a bude usilovat o stanovení příjmů obcí tak, aby se snížil stávající rozdíl příjmů na obyvatele mezi „nejchudší“ a „nejbohatší“ obcí. Současný rozdíl je zhruba 4,5 násobek příjmů na obyvatele, přičemž cílový stav stanoví na méně než 3 násobek, což odpovídá situaci ve vyspělých zemích Evropské unie. Dále navrhne posílení rozhodovacích pravomocí obecních zastupitelstev. Strana chce zvýšit zájem občana o veřejný život a zejména o volby tím, že posílí prvky přímé demokracie. Chce proto navrhnout přímou volbu prezidenta republiky, starosty a primátora.

Strana si uvědomuje, že úroveň **vzdělání, vědy a výzkumu** předurčuje budoucí konkurenceschopnost země, a proto jejich podpora je pro ni prioritou. Zvýšení společenské prestiže pedagogů chce dosáhnout zavedením karierního řádu v základním a středním školství a systému celoživotního profesního vzdělávání. Kvalitu pedagoga chce zohlednit prostřednictvím změny tarifního systému odměňování. Ten doposud zvýhodňoval ty, kteří mají více odsloužených roků, ale nehleděl na jejich kvalitu. Dále chce podpořit rozvoj odborného školství tak, aby odpovídalo aktuálním i budoucím požadavkům trhu práce. Navrhne podpořit technické obory prostřednictvím stipendií pro žáky. Zefektivnění systému stipendií a půjček umožní financovat všechny náklady na vzdělání tak, aby k němu všichni měli stejnou příležitost bez ohledu na to, z jakých sociálních poměrů pocházejí. Zvýšení úrovně vysokoškolského vzdělání chce dosáhnout zavedením školného. To má posílit aktivní přístup, zájem studentů o studium a jejich osobní odpovědnost. Sociálně slabým studentům by dle strany mělo pomoci právě zavedení systému půjček a podpor, které zatím neexistují. Dále bude podporovat všechny aktivity celoživotního vzdělávání. Ve všech oblastech vzdělávání bude klást důraz především na počítačovou a finanční gramotnost a na jazykovou vybavenost vzdělávaných. Výzkumné organizace chce financovat na základě kvality výsledků. Dále chce zahájit diskusi o zřízení mezinárodního výzkumného pracoviště, ve kterém by spolupracovaly nejlepší výzkumné kapacity středoevropských států.

V oblasti **životního prostředí** chce zabránit úbytku zemědělské půdy a přírodních ploch, a také pomocí různých nástrojů podpořit ekologickou hromadnou, příměstskou a městskou dopravu a budování záchytných parkovišť a obchvatů. Zvýšením povědomí obyvatelstva o dopadu znečištěného ovzduší na zdravotní stav chce dosáhnout regulace používání nevhodných druhů paliv v lokálních topeništích. Příležitost k ekonomickému rozvoji vidí rovněž v ekologických opatřeních. S ohledem na členství České republiky v Evropské unii bude strana aktivně spoluvytvářet evropské normy a koncepce na ochranu životního prostředí, a též podporovat a účastnit se mezinárodních programů na zlepšování životního prostředí v Evropě i ve světě.

V kapitole **Kulturní politika a média** strana uvádí, že předloží nový památkový zákon a navrhne zákon ke správě a využívání kulturních památek v majetku státu jinými subjekty. Dále si klade za cíl, aby do konce volebního období uzavřela otázku vyrovnání mezi církvemi a státem. Bude nadále podporovat prezentaci české kultury v zahraničí a mezinárodní kulturní projekty v České republice. Dále chce prosadit změny v systému voleb zástupců veřejnosti do

mediálních rad tak, aby voliteli nebyli již pouze politici, ale pokud možno aby značný podíl na jejich jmenování měli i občané. Strana je proti privatizaci veřejnoprávních médií.³⁴

4.1.2. Volební výsledky

Volební účast dosáhla 62,6 % oprávněných voličů.

Vítězem voleb se stala strana ČSSD s 22,08 % hlasů, která zvítězila v 9 krajích. Druhá skončila strana ODS s 20,22 % hlasů. Ta zvítězila již pouze ve 4 krajích. Třetí stranou, která se dostala do sněmovny, byla strana TOP 09, která získala 16,70 % hlasů a vyhrála v jednom kraji. Čtvrté místo obsadila strana KSČM s 11,27 % hlasů a na pátém místě se umístila strana Věci veřejné s 10,88 % hlasů. Více politických stran a hnutí hranici 5 % nepřekonal. Z Poslanecké sněmovny tak vypadly strany KDU-ČSL a Strana zelených, a naopak se v ní ocitly nové strany TOP 09 a Věci veřejné.³⁵

Poslanecké mandáty si mezi sebe rozdělily strany následovně: ČSSD jich získala 56, ODS 53, TOP 09 41, KSČM 26 a VV 24.³⁶ Poslanecký klub TOP 09 a Starostové vedl Petr Gazdík, předseda hnutí Starostové a nezávislí.³⁷

TOP 09 dosáhla svého velmi dobrého prvního výsledku především díky ODS. Ta dle slov bývalého předsedy ODS Mirka Topolánka v posledních 14 dnech předvolební kampaně ztratila díky kritice vůči potenciálnímu koaličnímu partnerovi TOP 09 kolem 40 % voličů.³⁸ To, že pravíci voliči byli s politikou ODS nespokojeni a chtěli změnu, volby jasně potvrdily.

Nejvíce podpořili TOP 09 mladí lidé. 29 % voličů z věkové skupiny 18-21 let volilo TOP 09. Druhý nejvyšší počet hlasů získala ODS s 18 % hlasů. TOP 09 zvítězila s 23,6 % hlasů také u voličů ve věku 22-29 let. Druhá skončila opět ODS s 21,5 % hlasů. Ve věkové skupině 30-44

---

³⁴ TOP 09: 2010 VOLEBNÍ PROGRAM [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-2010-do-poslanecke-snemovny_85.pdf

³⁵ Hospodářské noviny: Výsledky voleb 2010 [online]. [cit. 2018-07-5]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-43940830-vysledky-voleb-2010>

³⁶ iDNES.cz: Volby 2010 [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://volby.idnes.cz/poslanecka-snemovna-2010.aspx?kraj=0&typ=vs>

³⁷ TOP 09: Petr Gazdík se stal předsedou poslaneckého klubu TOP 09 a Starostové [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/petr-gazdik-se-stal-predsedou-poslaneckeho-klubu-top-09-a-starostove-2544.html>

³⁸ Novinky.cz: Topolánek: Za propad ODS může hlavně vznik nových pravicových stran [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/203739-topolank-za-propad-ods-muze-hlavne-vznik-novych-pravicovych-stran.html>

let si tyto dvě strany pořadí prohodily. ODS získala 22,1 % hlasů a TOP 09 21,1 % hlasů. U ostatních věkových skupin dominovaly především levicové strany ČSSD a KSČM.³⁹

4.1.3. Vláda ODS, TOP 09 a VV

Po volbách vytvořily vládní koalici politické strany ODS, TOP 09 a VV.⁴⁰ Vláda byla jmenována prezidentem republiky 13. července 2010 a premiérem se stal Petr Nečas z ODS. TOP 09 získala 5 ministerských křesel. Karel Schwarzenberg se stal ministrem zahraničí a 1. místopředsedou vlády, ministrem financí se stal Miroslav Kalousek, Jaromír Drábek se stal ministrem práce a sociálních věcí, Leoš Heger zastával funkci ministra zdravotnictví a Jiří Besser post ministra kultury.⁴¹ Od 20. prosince 2011 vystřídala Jiřího Bessera na postu ministra kultury Alena Hanáková.⁴² Personální změna proběhla také na Ministerstvu práce a sociálních věcí, v jehož čele usedla od 16. listopadu 2012 Ludmila Müllerová.⁴³

Vláda ODS, TOP 09 a VV skončila předčasně demisí premiéra Petra Nečase 17. června 2013 kvůli kauze Nagyová.⁴⁴ Vládla ovšem až do 10. července 2013, kdy byla jmenována nová úřednická vláda Jiřího Rusnoka.⁴⁵

---

³⁹ *Hospodářské noviny: Výsledky voleb 2010* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-43940830-vysledky-voleb-2010>

⁴⁰ *iROZHLAS: ODS, TOP 09 a Věci veřejné podepsaly koaliční smlouvu* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ods-top-09-a-veci-verejne-podepsaly-koalicni-smlouvu-201007122311_mkopp

⁴¹ *Vláda ČR: Jmenování vlády premiéra Petra Nečase* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/jmenovani-vlady-premiera-petra-necase-74262>

⁴² *Vláda ČR: Mgr. Alena Hanáková* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/mgr--alena-hanakova-90683>

⁴³ *Vláda ČR: Ing. Ludmila Müllerová* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/petr-necas/ing--ludmila-mullerova-100362>

⁴⁴ *Novinky.cz: Nečas rezignuje, s ním i vláda* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/305029-necas-rezignuje-s-nim-i-vlada.html>

⁴⁵ *Vláda ČR: Petr Nečas předal úřad premiéru Jiřímu Rusnokovi* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/petr-necas-predal-urad-premieru-jirimu-rusnokovi-108690>

4.2. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2013

I v předčasných volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 kandidovala TOP 09 společně s hnutím Starostové a nezávislí.

Ještě před konáním voleb strana oznámila, že odmítá jakoukoli povolební spolupráci s hnutím ANO. Jako hlavní důvod uvedla strana předlistopadovou minulost předsedy hnutí Andreje Babiše.⁴⁶ Velmi skepticky se strana vyjádřila také k případné vládní koalici s ČSSD.⁴⁷

Volby proběhly ve dnech 25. a 26. října 2013. Účastnilo se jich celkem 23 politických subjektů.⁴⁸

4.2.1. Volební program

Heslem těchto voleb se pro TOP 09 stal slogan *Víme, kam jdeme.*

Volební program obsahuje 12 kapitol.

V úvodu programu strana sděluje, že v těchto volbách se podle ní bude rozhodovat o celkovém směřování státu. Nepůjde pouze o jednotlivé body programů, ale o způsob vlády. Vrátime se zpět k socialismu, anebo půjdeme demokraticky vpřed? To jsou otázky, které si TOP 09 klade. Dle ní jsme se nenaucili žít v demokraticky zarámované svobodě, a proto ve společnosti panuje všeobecná únava či nespokojenost. Z toho důvodu strana ještě před představením programu uvádí 3 principy, prostřednictvím kterých chce ovlivňovat politický život nyní i v budoucnu. Prvním principem je usilování o obnovení politiky, která se zabývá zájmy celku, a nikoliv zájmy některé části společnosti. Strana bude proto usilovat o dopracování i takových zákonů, které budou potřebné a přínosné pro život společnosti, navrhnou-li je političtí protivníci. Druhým principem je usilování o vytvoření všeobecného zájmu o kultivaci života v celé společnosti, neboť TOP 09 vidí příčinu všech našich problémů ve svévolném zneužívání svobody. Jedinou cestou ze současné krize je podle strany obnova lidské cti. Ta stojí a padá s osobní odpovědností a rozhodne o naší budoucnosti. Třetím principem je hájení demokracie

---

⁴⁶ TOP 09: Ženíšek: TOP 09 vylučuje spolupráci s komunistickým udavačem [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/zenisek-top-09-vylucuje-spolupraci-s-komunistickym-udavacem-13846.html>

⁴⁷ TOP 09: Schwarzenberg: Koalici s ČSSD nelze ustavit Stanovisko předsedy TOP 09 K. Schwarzenberga [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/schwarzenberg-koalici-s-cssd-nelze-ustavit-14269.html>

⁴⁸ Aktuálně.cz: Předčasné volby do Poslanecké sněmovny 2013 [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/predcasne-volby-do-poslanecke-snemovny-2013/r-i:wiki:3882/>

ve státě. Jestliže bude ohrožena demokracie, může být ohrožena či dokonce ztracena svoboda a samostatnost.

Zatímco ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 umístila TOP 09 do čela svého programu kapitolu o hospodářské politice, která byla v době ekonomické krize hlavním tématem voleb, v roce 2013 volební program uvedla kapitolou o **svobodě a demokracii**. V ní zdůrazňuje, že Česká republika je republikou parlamentní, jejíž vláda je vrcholným orgánem výkonné moci a je odpovědná Poslanecké sněmovně. Formální hlavou státu je prezident, který však nestojí v čele vlády, jak tomu je v republice prezidentské. Nevede výkonnou moc a není z výkonu své funkce ústavně odpovědný. Na tom nemění nic ani skutečnost, že je nyní volen přímou volbou. Dále strana připomíná, že ústavní pořádek je vedle psaného textu tvořen také principy, tradicemi a zvyklostmi, které společně vytvářejí nedělitelný celek. Strana je odhodlána tento ústavní pořádek bránit a nedovolit jeho účelové posouvání. Jednou z možností ochrany vidí tyto nepsané zvyklosti promítnout do psaného textu. Cílem je zajistit stabilitu ústavního pořádku. TOP 09 si uvědomuje, že zajištění demokracie a svobody není možné bez aktivní účasti odpovědných občanů. Proto bude podporovat všechny občanské iniciativy, které se budou snažit o zachování systému liberální parlamentní demokracie. Je tedy evidentní, že TOP 09 touto kapitolou reaguje na politické události uplynulé zejména v roce 2013, kdy se domnívá, že svoboda a demokracie není v naší zemi tak pevně zakotvena, jak jsme si mysleli.

Ve druhé kapitole se věnuje **vzdělání, vědě, výzkumu a sportu**. Pomocí nových právních norem chce usnadnit zřizování mateřských škol, kterých je v zemi nedostatek. Předškolní vzdělávání by mělo být dostupné pro všechny děti od 3 do 6 let. Za absolutní prioritu ve vzdělávacím systému však strana považuje základní vzdělání. Rozhodujícím elementem jsou učitelé a jejich kvalita. Posílení prestiže a role pedagogů chce strana dosáhnout nejen ekonomicky, ale i právně. Odpovědnost by měla být vyváženě rozložena mezi školu a rodiče, avšak s přibývajícím věkem žáka by mělo být přeneseno více odpovědnosti i na něj. Strana chce také ve škole snížit administrativu. V malých obcích chce vytvořit takové podmínky, aby v nich byly školy zachovány. Toho chce v případě nedostatku dětí dosáhnout i vznikem společných tříd, sdílených svazkem obcí. Ve výuce strana klade důraz především na matematiku a přírodní obory. Výuka cizích jazyků by měla být podpořena vysíláním zahraničních filmů v původním znění. Strana chce ve školství také zefektivnit síť poradenských služeb, které by mohly snížit agresi a výskyt socio-patogenních jevů. Zdravý životní styl chce posílit automaty s produkty zdravé výživy a navýšením hodinové dotace tělesné výchovy. Pro rozvoj učňovského školství chce strana vyčlenit zdroje z evropských fondů. Zároveň má být více zapojena soukromá sféra

do spolupráce škol a zvýšen podíl praktické výuky. TOP 09 zdůrazňuje, že masivní rozšíření maturitního vzdělání devalvuje jeho hodnotu, a proto chce po roce 2015 maturitu koncipovat zcela nově. Společná část maturitní zkoušky by měla být od roku 2020 ze tří předmětů a měla by být elektronická. Počítačová gramotnost by měla být zlepšena kvalifikovanou výukou IT. Další vizí strany je, aby podstatně větší část středoškoláků strávila alespoň jedno pololetí na zahraniční škole. Cílem je alespoň třetina vyjíždějících studentů. Stejně jako ve volebním programu z roku 2010 požaduje strana i nyní zavedení školného na vysokých školách. Dále se chce zasadit o změnu financování pedagogických studijních programů, která by lépe připravila budoucí učitele a v rámci studia jim umožnila i více praxe ve školách. Za důležité považuje zahraniční stáže pedagogů, jejichž úspěšné absolvování by bylo jedním z předpokladů kariérního růstu. Chce zlepšit finanční ohodnocení doktorandů, které bude vázané na výsledky jejich práce, a mohlo by tak zamezit jejich odchodu do zahraničí. Strana chce rozšířit nabídku celoživotního vzdělávání a srovnat tak krok s ekonomicky vyspělými zeměmi, oproti kterým máme na celoživotním vzdělávání pouze třetinovou účast dospělých. TOP 09 však chce vzdělávat všechny občany. Chce posílit především jejich znalosti o občanských právech a povinnostech, čehož chce dosáhnout podporou projektů, které se takovému vzdělávání budou věnovat. Strana si od toho slibuje také vyšší účast občanů na politickém dění. V oblasti vědy je rozhodujícím finančním kritériem kvalita výsledků jednotlivých pracovišť. To uvedla strana již ve volebním programu v roce 2010. Dále chce posílit spolupráci vysokých škol a vědeckých ústavů s podnikovou sférou. V oblasti tělovýchovy a sportu chce prosadit zákon o podpoře sportu, který určí systém koordinace a financování.

V další kapitole se TOP 09 zabývá **kulturou, médií a církvemi**. Zdůrazňuje, že bude vždy hájit náboženské svobody. Majetkové vyrovnání s církvemi napravilo částečné křivdy z minulosti a otevřelo cestu k nové spolupráci mezi státem a církvemi. Kulturu považuje strana za základní znak národní existence. Je podle ní více než jen umění. Je to způsob pohledu na svět. Proto chce obnovit, udržovat a rozvíjet místní tradice, podporovat rozvoj kreativních míst v obcích a městech či definovat odpovědnost a kompetence státní správy a samosprávy pro vytváření prostoru pro kulturní aktivity. Z těchto důvodů chce v následujících letech prosadit každoroční nárůst výdajů na kulturu. V oblasti médií je pro stranu opět prioritou udržení veřejnoprávních médií, nicméně požaduje jejich větší odpovědnost a objektivitu. Oproti minulému volebnímu programu se strana nevyjadřuje ke způsobu volby zástupců veřejnosti do mediálních rad.

V oddíle věnovanému **zdravotnictví** se strana vyslovuje pro zřetelné zvýšení platů lékařů, což v minulém volebním programu přímo neučinila. Zvýšení průměrné mzdy chce prosadit i u

zdravotníků. Zároveň však nesdělila, o kolik procent by dle ní měly platy vzrůst. Potlačení škodlivých vlivů kouření, konzumace alkoholu a přejídání, které jsou čím dál větším zdravotním rizikem, nechce dosáhnout represivními opatřeními, ale prevencí. Strana opět zmiňuje zpřísnění dohledu a podmínek hospodaření zdravotních pojišťoven a posílení jejich vzájemné konkurence. Rovněž se chce znovu pokusit prosadit vyšší finanční spoluúčasti na zdravotních službách, aby nemusela být zachována úroveň zdravotní péče pomocí zvyšování povinného zdravotního pojištění. Zde strana připomíná skutečnost, že ze zemí OECD má Česká republika jednu z nejnižších spoluúčastí. Dále chce odstátnit ministerstvem přímo řízené nemocnice a léčebny a převést je do formy neziskových organizací, a změnit fakultní nemocnice na nemocnice univerzitní s vyrovnaným zastoupením státu a škol ve správních radách.

TOP 09 chce být v rámci **sociální politiky** solidární s těmi, kteří se ocitnou ve špatné životní situaci. Zastává však názor, že primárním řešitelem této situace musí být dotyčný jednatel, jehož přirozeným zdrojem pomoci jsou rodina a blízcí. Na dalším místě by měla přijít pomoc od občanské společnosti. Stát by měl zasáhnout až na posledním místě. Tento princip subsidiarity by měl chránit společnost před zneužíváním plošně přidělované státní podpory. TOP 09 je odhodlána pomoci všem, kteří pomoc prokazatelně potřebují. Zároveň je ovšem přesvědčena, že odpovědnost za své zdraví, péči o rodinu, pracovní aktivity či pečlivé zabezpečení na stáří si nese každý sám. Dále chce prosadit, aby peněžité pomoci v mateřství se odvíjela od výdělku matky před nástupem na mateřskou dovolenou. Prostřednictvím daňových zmírnění chce podpořit firemní školky a dětské skupiny. Strana chce nadále pokračovat v podpoře rozšiřování služeb pro sociálně slabé rodiny a pěstouny. Uvědomuje si, že jedním z velkých problémů společnosti je zadlužení části populace, a proto se chce zasadit o snížení nákladů souvisejících s vymáháním dluhů. Strana chce také pokračovat v podpoře paliativní a hospicové péče, která má výrazný dopad na sociální stav občana. Chce proto zajistit tuto péči ve všech regionech. Tomu by měl značně pomoci také vznik mobilních hospiců. TOP 09 chce zachovat možnost rozdělení povinného sociálního pojištění do dvou pilířů, která se podařila prosadit v uplynulém volebním období. Oproti volebnímu programu z roku 2010 nyní uvádí, že chce navrhnout ve II. pilíři povinnou účast. Tu strana původně zmiňovala jako dobrovolnou.

V kapitole věnované **životnímu prostředí** strana opět sděluje, že chce zabránit prudkému úbytku zemědělské půdy a přírodních ploch. Vyjadřuje se také k limitům těžby uhlí, které respektuje. O jejich prolomení by uvažovala pouze tehdy, pokud by měla být ohrožena energetická bezpečnost státu. Nadále se chce zaměřit na opatření proti znečištění ovzduší.

Proto znovu podpoří ekologickou hromadnou, příměstskou a městskou dopravu a budování záchytných parkovišť a obchvatů, a také bude dále zvyšovat povědomí obyvatelstva o dopadech znečištěného ovzduší na zdravotní stav s cílem snížit používání nepatřičných druhů paliv v rodinných domech, chatách či chalupách. Opět strana zdůrazňuje, že v ekologických opatřeních vidí příležitost k ekonomickému rozvoji země.

Do samostatné kapitoly tentokrát zařadila strana témata **venkova, regionálního rozvoje a zemědělství**, která byla v minulém volebním programu součástí jiných kapitol. Zde se znovu vyjadřuje pro podporu venkova, kde by neměla být nižší kvalita života než ve velkých městských aglomeracích. Lepší životní kvalitu chce zajistit nezbytnou sítí veřejných služeb včetně škol, dostupnou zdravotní péčí a přiměřenou dopravní obslužností. Dle strany bude venkov prosperovat také tehdy, budou-li na venkově rádi žít mladí a vzdělaní lidé. Tomu by mělo pomoci propojení zaměstnavatelů a středních i vysokých škol na regionální úrovni nebo spolupráce místních podniků s regionálními univerzitami ve sféře vědy, výzkumu a vývoje a zavádění jejich výsledků do praxe. Strana také nezapomíná zmínit skutečnost, že v uplynulém volebním období se jí podařilo prosadit výrazné posílení příjmů malých a středních obcí. Do systému rozpočtového určení daní chce dále zahrnout dvě kritéria. První by mělo zohledňovat vzájemnou spolupráci obcí při zajišťování veřejných služeb a druhé by mělo přihlížet k zajišťování nájemních sociálních bytů pro sociálně ohrožené skupiny, jako jsou například senioři.

K hospodářské politice nemohla strana na úvod zmínit nic jiného než skutečnost, že se jí jako vládní straně podařilo v posledních třech letech snížit veřejný schodek z 5,8 % HDP pod 3 % HDP, přičemž na výdajích ušetřila 250 mld. Kč. I z těchto důvodů je ochotna přistoupit na minimální tempo snižování deficitu o 0,5 % HDP na rok. Zatímco ve volebním programu z roku 2010 strana tvrdila, že nechce zvyšovat daně, nyní uvádí, že nebude slibovat snižování daní, neboť chce dosáhnout vyrovnaných rozpočtů. Opět se chce strana pokusit prosadit sjednocení základů daně z příjmů fyzických osob, zdravotního a sociálního pojištění, a také se chce zasadit o zrušení dědické a darovací daně a převést je pod daň z příjmu, přičemž chce zachovat osvobození pro 1. a 2. příbuzenskou skupinu. Významnou pozornost bude strana věnovat dokončení projektu jednoho inkasního místa. Znovu se strana v tomto oddíle vyjadřuje pro přijetí eura, které by přineslo české ekonomice dlouhodobou stabilitu a prosperitu. Chce, aby byl pevný termín přijetí eura stanoven ještě v tomto volebním období. Dle strany by bylo vhodné období pro jeho přijetí mezi léty 2018-2020. TOP 09 nemění názor ani na vhodné zdroje hospodářského růstu, kterými nemají být veřejné výdaje. Nová pracovní místa mají zajistit

soukromé investice a individuální tvořivost podnikatelských subjektů. Stát má k rozvoji ekonomiky přispívat vytvářením stabilního právního a daňového prostředí a snižováním administrativní zátěže. Stát by měl do podnikatelského prostředí zasahovat co nejméně. Současně si strana uvědomuje, že v případě mimořádných a specifických problémů v regionech, jako je tomu aktuálně v regionu severočeském a severomoravském, kde hrozí v těžebním průmyslu ztráta pracovního místa tisícům obyvatelům, musí stát mimořádně zvýšit svoji aktivitu při získávání investorů, kteří budou schopni přijímat uvolněné pracovní síly. Pro rozvoj české ekonomiky je také důležité uplatňování českých podnikatelských subjektů na jednotném evropském trhu. TOP 09 chce také v rámci rozvoje proexportní politiky dále podporovat vývoz českých produktů. V oblasti energetiky strana opět zmiňuje důležitost udržet z bezpečnostních důvodů energetické strategické firmy jako jsou ČEZ, ČEPS, ČEPRO a MERO ve vlastnictví státu a vybudovat přeshraniční přenosové soustavy a produktovody. V dopravě považuje strana za potřebné pokračovat v budování chybějících částí republikové sítě dálnic a rychlostních silnic, obchvatů měst a obcí a v modernizaci železniční sítě. Také chce prosadit výstavbu tratě rychlého spojení, která naváže Českou republiku na západoevropskou síť. Zároveň si strana uvědomuje, že v dopravě je dlouhodobě zanedbávána především její běžná údržba. Svoji pozornost chce také věnovat vyšší ochraně spotřebitele.

Ve svých názorech ohledně **zahraniční a obranné politiky** je TOP 09 konzistentní. Nadále je pro směřování v EU k jednotě, která vezme v úvahu i naše specifické zájmy. Garanci bezpečnosti a prosperity vidí v členství v NATO. Chce dále podporovat kroky směřující k upevnování principů právního státu a demokracie v oblasti západního Balkánu a východní Evropy. Podporuje úsilí všech zemí západního Balkánu o vstup do EU. Podpora demokracie a lidských práv je pro stranu velmi důležitá. V rámci EU chce prosadit omezování bariér, které brání rozvojovým zemím v importu produktů na evropský trh. Obranná politika, orientovaná na spojenectví v NATO a v EU, je neoddelitelná od politiky zahraniční. Strana bude také podporovat posilování aktivních záloh AČR.

Ve volebním programu z roku 2010 TOP 09 v kapitole **Justice** tvrdí, že není potřeba zásadní institucionální a systémové změny. Nyní však navrhuje ukončení činnosti vrchních soudů a zavedení tříčlankové soudní soustavy, kterou budou tvořit okresní, krajské a nejvyšší soudy. Vedle nich budou dále působit Nejvyšší správní soud a Ústavní soud. Opět se chce strana pokusit prosadit nový zákon o státním zastupitelství. Požaduje také revizi trestního řádu a zákona o Policii ČR.

V kapitole **Bezpečnost, boj s kriminalitou a korupcí** strana neuvádí v zásadě nic nového.

Další nově zařazenou kapitolou je **Veřejná správa**, která byla v minulém volebním programu zařazena především v oddíle věnovaném hospodářské politice. TOP 09 chce zrušit Ministerstvo dopravy, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo pro místní rozvoj. Většinu agend těchto ministerstev by mělo převzít nově vzniklé Ministerstvo hospodářství. Od tohoto kroku si strana slibuje efektivnější řízení hospodářské politiky a úspory ve výdajích státu. Dojde také k vyrovnání pozic ve vládě mezi ministerstvy odpovědnými za veřejné rozpočty a za rozvoj ekonomiky. Občanům chce strana zajistit dostupnost a racionální fungování samospráv a státní správy. Pomocí povinného zveřejňování veškeré rozpočtové dokumentace a zavedením registru smluv chce prosadit co nejvyšší míru transparentnosti. Registr smluv chtěla strana zavést již v minulém volebním období. Dále chce prosadit novelizaci zákona o zadávání veřejných zakázek a koncesního zákona, čímž chce zamezit vstupu do veřejných zakázek a koncesních řízení právníkům osobám s neprůhlednou vlastnickou strukturou. TOP 09 chce zavést možnost korespondenční volby, která zjednoduší volbu například těm, pro které je náročné z různých zdravotních důvodů odevzdat svůj hlas v nejbližší volební urně, či také těm, kteří volí v zahraničí a je pro ně mnohdy účast na volbách obtížná z důvodu vzdálenosti. S tím je spojena také možnost zavedení elektronického hlasování. Dále chce prosadit přímou volbu starosty. V roce 2010 chtěla strana umožnit občanům také přímou volbu primátora, ke které se v tomto volebním programu nevyjadřuje. Na základě mezinárodních standardů chce rozšířit pravomoci Nejvyššího kontrolního úřadu tak, mohl vykonávat nezávislou kontrolu v samosprávě, ve státních podnicích a v příspěvkových organizacích. Dále bude strana usilovat o přijetí zákona o státní službě, který by výrazně omezil politický vliv na výkon státní správy. Znovu chce podpořit přijetí zákona o financování politických stran. Dále chce navrhnout rozšíření majetkových příznání pro politiky, ústavní činitele a vysoké úředníky veřejné správy. Stejně jako ve volebním programu z roku 2010, i tentokrát chce strana vylepšit využití eGovernmentu, prostřednictvím kterého by mělo být poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti rychlejší, spolehlivější a levnější.

V samotném závěru strana sděluje, že zastupuje občany, kteří jsou připraveni hájit svobodu a demokracii, znají svá občanská práva stejně jako své povinnosti, respektují názor druhých, myslí na zabezpečení sebe i své rodiny, vědí, že prosperitu nelze nakoupit na dluh, preferují dobrovolnou solidaritu před solidaritou plošně uplatňovanou a vynucenou, jsou připraveni být

odpovědni za svá rozhodnutí či cítí odpovědnost za to, v jaké stavu zanechají zemi budoucím generacím.⁴⁹

4.2.2. Volební výsledky

K volbám do Poslanecké sněmovny v roce 2013 přišlo 59,48 % oprávněných voličů.

Vítězem voleb se stala stejně jako v minulých volbách strana ČSSD s 20,45 % hlasů, která zvítězila v 9 krajích. Na druhém místě se umístilo hnutí ANO s 18,65 % hlasů. Zvítězilo celkem ve 4 krajích. Třetí místo obsadila strana KSČM se 14,91 % hlasů. Té se nepodařilo zvítězit v žádném kraji. Čtvrtá skončila TOP 09 s 11,99 % hlasů. Zvítězila v jednom kraji, avšak prvenství získala s 36,56 % hlasů v zahraničí. Jako pátá se do Poslanecké sněmovny dostala ODS se 7,72 % hlasů. Na šestém místě skončilo politické hnutí Úsvit s 6,88 % hlasů a na sedmém místě se umístila strana KDU-ČSL s 6,78 % hlasů. Více politických subjektů nepřekonalo volební klauzuli 5 % a do Poslanecké sněmovny se nedostalo. Z Poslanecké sněmovny vypadla strana VV, která v těchto volbách nekandidovala. Nováčky ve sněmovně se stala politická hnutí ANO a Úsvit, staronovou stranou pak KDU-ČSL.

ČSSD získala 50 poslaneckých mandátů, ANO jich získalo 47, KSČM 33, TOP 09 26, ODS 16 a Úsvit s KDU-ČSL získaly shodně po 14 mandátech.⁵⁰ Poslanecký klub TOP 09 a Starostové vedl krátce po volbách Petr Gazdík.⁵¹ Na tuto funkci však záhy rezignoval, neboť byl poslaneckým klubem navrhnout na post místopředsedy Poslanecké sněmovny. Novým předsedou poslaneckého klubu TOP 09 a Starostové byl jednomyslně zvolen Miroslav Kalousek.⁵² Poté, co byl Miroslav Kalousek zvolen předsedou strany TOP 09, předsedou poslaneckého klubu se stal v prosinci 2015 František Laudát.⁵³ Toho na postu předsedy poslaneckého klubu nahradil v dubnu 2017 Michal Kučera. Důvodem bylo ohlášení nekandidatury Františka Laudáta ve volbách do Poslanecké sněmovny, které se měly konat na

---

⁴⁹ TOP 09: *Volební program 2013* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-2013-do-poslanecke-snemovny_894.pdf

⁵⁰ iDNES.cz: *Rozdělení mandátů a zvolení poslanci, Volby do Poslanecké sněmovny 2013* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://volby.idnes.cz/poslanecka-snemovna-2013.aspx?t=rozdeleni-mandatu>

⁵¹ TOP 09: *Poslanecký klub TOP 09 a Starostové si zvolil vedení a hned začal pracovat* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/poslanecky-klub-top-09-a-starostove-si-zvolil-vedeni-a-hned-zacal-pracovat-14432.html>

⁵² TOP 09: *Personální změny TOP 09, Prohlášení Poslaneckého klubu TOP 09 a Starostů* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/personalni-zmeny-top-09-14563.html>

⁵³ TOP 09: *František Laudát se stal předsedou poslaneckého klubu TOP 09 a Starostové* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/frantisek-laudat-se-stal-predsedou-poslaneckeho-klubu-top-09-a-starostove-19333.html>

podzim roku 2017. Dle něho by měl funkci předsedy poslaneckého klubu zastávat ten, kdo ve volbách bude kandidovat.⁵⁴

I přes ztrátu 15 poslaneckých mandátů hodnotila TOP 09 výsledek strany jako velmi dobrý. „*Jedno je jisté: TOP 09 existuje jako stabilizovaná silná a solidární strana hájící demokratické hodnoty. Neprodáme se. Jsme připraveni bojovat za ty hodnoty, se kterými jsme nastoupili,*“ řekl tehdejší předseda strany Karel Schwarzenberg po zveřejnění výsledků voleb.⁵⁵

Stejně jako ve volbách v roce 2010 i nyní získala největší podporu TOP 09 u mladých lidí. Voliči ve věku 18-29 let dali 14 % hlasů hnutí ANO, avšak těsně za ním se umístila strana TOP 09 se 13 % hlasů. Ti měli vyrovnanou podporu napříč všemi věkovými skupinami. Starší lidé nad 60 let volili nejčastěji ČSSD a KSČM.⁵⁶

V Poslanecké sněmovně se stala TOP 09 na 4 roky opoziční stranou.⁵⁷

4.3. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2017

V těchto volbách kandidovala TOP 09 již samostatně, bez podpory hnutí Starostové a nezávislí.

Volby do Poslanecké sněmovny se konaly 20. a 21. října 2017.⁵⁸ Účastnilo se jich celkem 31 politických subjektů, což bylo nejvíce v samostatné historii České republiky.⁵⁹

4.3.1. Volební program

Heslem kampaně pro tyto volby se stal pro stranu slogan *Neuhneme*.⁶⁰

---

⁵⁴ TOP 09: Klub poslanců TOP 09 vede nově Michal Kučera [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/klub-poslancu-top-09-vede-nove-michal-kucera-22206.html>

⁵⁵ TOP 09: TOP 09: Máme největší mandát k obhajobě konzervativních hodnot [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/top-09-mame-nejvetsi-mandat-k-obhajobe-konzervativnich-hodnot-14402.html>

⁵⁶ ČT24: Nerozhodní hledající změnu i tradiční voliči tradičních stran [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1068920-nerozhodni-hledajici-zmenu-i-tradicni-volici-tradicnich-stran>

⁵⁷ TOP 09: Kalousek: TOP 09 bude profesionální opozicí [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/kalousek-top-09-bude-profesionalni-opozici-14407.html>

⁵⁸ iDNES.cz: Zeman potlačil zlomyslnost, sněmovní volby vyhlásil na 20. a 21. října [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/zeman-termin-voleb-0ns-/domaci.aspx?c=A170406_203559_domaci_cen

⁵⁹ iDNES.cz: Kandidátky pro volby 2017: o hlasy voličů se uchází přes 7500 kandidátů [online]. [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/volby-2017-snemovna-kandidati-poslanecka-snemovna-kandidatky-pq0-/domaci.aspx?c=A170712_131241_domaci_jpl

⁶⁰ TOP 09: TOP 09 odstartovala kampaň, ze svých hodnot "neuhne" [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/top-09-odstartovala-kampan-ze-svych-hodnot-neuhne-22544.html>

Volební program byl rozčleněn do 9 kapitol.

V úvodu volebního programu pro volby v roce 2017 TOP 09 sděluje, že nabízí řešení pro všechny, kteří chtějí svůj život utvářet svobodně a aktivně, kterým vadí směřování České republiky mimo Evropskou unii nebo také těm, kterým vadí rostoucí byrokracie v zemi. Strana se nechce odklánět od hodnot západní demokracie a není pro ni vzorem Rusko ani Čína. Uvádí, že v těchto volbách se bude rozhodovat o tom, zda budeme my a naše děti součástí západní Evropy, nebo zda budeme na periferii EU a pod posilujícím vlivem Ruska. Toto rozhodnutí je dle strany zásadní, neboť překročí horizont jednoho volebního období.

První kapitolu věnuje TOP 09 **vzdělání, vědě a výzkumu**. Finanční prostředky do regionálního školství chce navýšit o 30 mld. Kč. Strana chce prosadit moderní výukové metody, založené na méně memorování a více kreativity. Chce podpořit výuku v anglickém jazyce. Prestiž a kvalitu učitelů chce posílit navýšením platů a zvýšením respektu k jejich povolání. Učitel by se měl stát nejlépe placeným státním zaměstnancem. Dále chce strana zrušit povinnou předškolní docházku a přizpůsobit síť mateřských škol rostoucím změnám v urbanizaci. Chce zabránit rušení základních škol na venkově, neboť základní vzdělávání musí být dostupné co nejbližší místu bydliště žáka. Pomocí projektu dělených tříd, který umožní v mnoha předmětech „dvourychlostní“ výuku, chce vytvořit prostředí vstřícné i ke slabším a handicapovaným dětem, a zároveň respektovat individuální možnosti a předpoklady dětí. V oblasti středních škol by strana ráda posílila požadavek duálního vzdělávání, v rámci kterého by docházelo k větší spolupráci učňovských škol a firem. Přístup k terciálnímu vzdělávání by mělo umožnit nahrazení maturitní zkoušky zkouškou mistrovskou. Strana bude podporovat u studentů znalost cizích jazyků, schopnost komunikace a spolupráce, matematickou a digitální gramotnost, kreativitu, ale také občanské kompetence a emoční inteligence. Opakovaně strana uvádí, že chce, aby alespoň třetina studentů na střední škole absolvovala minimálně půlroční studium v zahraničí. Strana chce zpřísnit kritéria pro udělení akreditace pro jednotlivé výukové programy na vysokých školách. Stejně jako v minulém volebním programu se chce na základě výsledků doktorandů zasadit o jejich lepší finanční ohodnocení. Kritérium kvality chce používat také při financování vysokých škol. Dlouhodobě chce strana prosadit systém půjček a grantů na náklady na vysokoškolské vzdělání a vysokým školám umožnit zavedení školného. Podstatná část školného by pak měla být použita na stipendia pro talentované studenty z ekonomicky znevýhodněných rodin. Strana si uvědomuje, že nízká účast občanů na politickém dění je dlouhodobý problém, který je potřeba urychleně řešit. Chce proto podporovat projekty, které posílí znalosti občanů o jejich právech i odpovědnosti, a zároveň pomůžou zvýšit

individuální občanské aktivity ve veřejném dění. Občané by měli být též vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti, odpovědnosti k životnímu prostředí či mediální a informační gramotnosti.

Zdravotnictví a sociální politiku strana tentokrát zařadila do jedné kapitoly s názvem **Sociálně soudržná společnost**. Pro lepší skloubení rodinného a pracovního života chce strana rozšířit možnosti částečných úvazků, práce z domova, sdílených pracovních míst či služeb pro děti. Především podpora služeb pro děti je naprosto nedostatečná. To chce strana změnit například podpořením vzniku dětských skupin. Znovu se chce pokusit prosadit vypočítávání výše mateřské na základě výdělku matky před nástupem na mateřskou dovolenou. Mezi odečitatelné položky ze základu daně (do 12 let věku dítěte) chce zařadit prokazatelné náklady spojené s hlídáním dětí a domácími pracemi. Opakovaně chce podpořit ústavní i domácí paliativní a hospicovou péči, které musí být dostupné ve všech regionech. Strana opět podpoří pěstouny. Sociální bydlení chce umožnit pouze těm, kteří ho nejvíce potřebují. Jedná se zejména o chudé seniory, samoživitele v nouzi či handicapované. Sociální dávky v nezaměstnanosti chce strana vyplácet pouze těm, kteří aktivně shánějí práci a jsou ochotni vykonávat veřejně prospěšné práce. Pomocí přijetí nového zákona o sociálním podnikání chce umožnit vznik nových pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením. Strana považuje za nutné zvýšit platy sociálním pracovníkům. Stejně jako v minulém programu chce i tentokrát prosadit odstátnění nemocnic přímo řízených Ministerstvem zdravotnictví. Opět považuje za důležité zvýšit finanční spoluúčast pacientů. Chce posílit roli zdravotních pojišťoven, avšak chce zachovat silnou kontrolní činnost ministerstev zdravotnictví a financí. Dále chce zavést pevné doplatky pacientů za stejný částečně hrazený lék ve všech lékárnách. Rovněž chce strana zvýšit průměrné mzdy lékařů na trojnásobek průměrné mzdy ve státě. Odpovídající finanční ohodnocení chce zajistit také nelékařským pracovníkům.

V kapitole **Bezpečí a zahraniční politika** strana uvádí, že mezinárodní politický řád, který byl ovlivňován především liberálními demokraciemi, se dostává pod tlak autoritářských mocností Ruska a Číny, které usilují o nové uspořádání světa. Globalizace světa přináší skutečnost, že krize v jedné jeho části, ať už bezpečnostní, ekonomická či klimatická, ovlivňuje celé lidstvo. Pokud se chce Česká republika nadále bezpečně rozvíjet, musí být jeho zahraniční politika promyšlená a aktivní. Pro TOP 09 je hlavním východiskem zahraniční politiky členství v Evropské unii a NATO. V žádném případě strana nepřipustí vystoupení z EU. Naopak vidí místo České republiky v samotném jejím jádru. Připomíná jedinečnost EU také ve vzdělávacích programech, jako je Erasmus+. I v době migrační krize je pro TOP 09 zásadní zachovat

schengenský prostor. Podmíněnou rozvojovou pomocí, investicemi či projekty, které sníží dopady klimatické změny, chce přispět k udržitelným podmínkám v zemích v okolí Evropy a Afriky. Rovněž strana podporuje návratovou politiku pro ty, kteří nezískali mezinárodní ochranu a pobývají v schengenském prostoru nelegálně. Za důležité strana také považuje prohlubování spolupráce s Německem, neboť to je naším nejvýznamnějším obchodním a politickým partnerem. S Německem chce proto spolupracovat i v rámci EU a NATO. Dále chce strana zkvalitňovat spolupráci Visegrádské skupiny, která musí být vnímána jako pozitivní prvek EU. O dobré vztahy bude usilovat také ve všech oblastech s USA. Dlouhodobě je pro stranu důležitá podpora lidských práv. Pro mírové uspořádání světa proto považuje za zásadní prosazování principů a vymahatelnosti mezinárodního práva na úrovni OSN. Strana chce posilovat vazby s východoevropskými zeměmi, které usilují o členství v NATO, především s Ukrajinou a Gruzii, a nepřestane podporovat demokratickou opozici v zemích, jako jsou Bělorusko a Rusko. Podstatná je pro stranu také podpora zemí západního Balkánu v upevňování principů právního státu a demokracie. Území východní Evropy a západního Balkánu věnuje TOP 09 svoji pozornost dlouhodobě. Spolupráci chce strana rozšiřovat také s demokratickými zeměmi mimo EU a transatlantické spojení, jako jsou Izrael, Japonsko, Jižní Korea nebo Tchajwan. V oblasti obranné politiky se strana zaměřuje na členství České republiky v NATO. Chce proto dostát závazkům, které pro nás z členství plynou, včetně výdajů na obranu ve výši 2 % HDP. Strana chce prosadit vytvoření Národního úřadu vyzbrojování, který bude mít na starosti hospodárné vynakládání finančních prostředků na obranu země. Za důležitý považuje institut aktivních záloh, který propojuje Armádu ČR s obyvatelstvem. Za základní pilíř bezpečnosti struktury považuje obranný průmysl, který chce rozvíjet a zapojovat do dodávek vojenského materiálu a služeb pro potřeby ozbrojených sil. V rámci Armády ČR chce vytvořit nové jednotky a útvary. Svoji pozornost věnuje TOP 09 také vnitřní bezpečnosti země. Je potřeba aktivně bojovat proti všem formám působení organizovaného zločinu. Bezpečnostní opatření však nesmí přejít do formy policejního státu. Strana chce nově zákonem upravit povolování odposlechů, neboť v této oblasti dochází k účelovým a protiústavním postupům. Chce se zasadit o jazykové vzdělávání policistů s navazující finanční bonifikací. V oblasti prevence terorismu chce zavést pravidla bezpečnostní certifikace konkrétních objektů s ohledem na rizika teroristických útoků.

V rámci **hospodářské politiky** chce TOP 09 vytvářet při růstu ekonomiky nad 2 % HDP rezervy, při růstu 0-2 % HDP chce udržet rozpočet vyrovnaný a v dobách hospodářského poklesu se nesmí schodek dostat pod 3 % HDP. Prioritami rozpočtové politiky budou výdaje

na vzdělání, vědu a výzkum, výdaje na obranu ve výši 2 % HDP a snížení odvodového zatížení práce. Odvody na sociální pojištění chce během volebního období strana snížit o 8 % a daň z příjmu právnických a fyzických osob chce stanovit na 19 %. Efektivnějšího výběru daní chce dosáhnout prosazením dvou sazeb u DPH. V současné době existují v České republice 3 sazby DPH – základní ve výši 21 %, první snížená ve výši 15 % a druhá snížená ve výši 10 %. TOP 09 chce zavést základní 20% sazbu a sníženou 10% sazbu. V rámci penzijní reformy chce strana znovu zavést II. pilíř důchodového pojištění. Pokud se jí to nepovede, bude prosazovat další snižování sociálního pojištění a posílení státní podpory dobrovolného připojištění. Opět se chce strana pokusit uzákonit jedno inkasní místo. Vedle něho chce zavést také jedno kontrolní místo, které bude s podporou odborných institucí provádět jednotnou kontrolu podnikatelského subjektu všech oblastech při jedné návštěvě tohoto místa. Dále chce strana zřídit ONE STOP SHOP pro malé podnikatele. Do systému bude podnikatel vkládat pouze faktury za zakoupené či prodané zboží a služby, a veškerou komunikaci se státem, včetně daňového přiznání, za něj obstará sám systém. Registrace do systému bude dobrovolná. Dále chce strana prosadit zrušení EET či zajistit rovné podmínky pro podnikání. V energetice chce uplatnit vhodný energetický mix, ve kterém budou hrát čím dál větší roli obnovitelné zdroje elektrické energie.

Co se **dopravy** týče, považuje strana za hlavní prioritu dostavbu české dálniční sítě do roku 2030. Je potřeba dokončit zhruba 900 km, a proto je nutné uvádět ročně do provozu asi 70 km dálnic. Rovněž chce strana zajistit rychlejší rekonstrukce a přestavby silnic 1. třídy. S rostoucí obchodní výměnou zboží s okolními zeměmi EU vnímá za přínos vybudování e-dálnic. Jednalo by se o elektrifikaci pravého jízdního pruhu dálnic s vysokým podílem nákladní dopravy. Kamiony s hybridními motory by tak v elektrifikovaných úsecích mohly využívat elektřinu z napájecí troleje. To vše by také přispělo k vybudování husté sítě dobíjecích stanic pro elektromobily. Doprava v zemi by tak byla rázem mnohem ekologičtější, protože by došlo k výrazným úsporám pohonných hmot a velkému snížení emisních zátěží. Do konce volebního období si tak TOP 09 dává za cíl připravit pro e-dálnice projektovou dokumentaci. Dále chce také prosadit nový stavební zákon, který ulehčí realizaci všech typů staveb. Dlouhodobě se TOP 09 věnuje také tématu železniční dopravy, v rámci které považuje za nejdůležitější výstavbu rychlých spojení, zejména vysokorychlostních tratí. Proto chce v tomto volebním období prosadit speciální zákon, který umožní dokončit celý projekt do roku 2050. Plány na rozvoj a modernizaci dopravní infrastruktury si do roku 2050 vyžádají náklady v řádech 2-3 bilionů korun. Proto chce strana do investic zapojit i soukromý kapitál.

V kapitole **Moderní stát** se TOP 09 věnuje justici, informačním a komunikačním technologiím a samosprávě a veřejné politice. Základem našeho právního systému je ústavní pořádek, a proto jakékoliv jeho změny chce strana provést pouze po pečlivé diskusi s odbornou a laickou veřejností, a to jen tehdy, bude-li jeho změna opravdu potřebná a užitečná. Účinnost případně schválených změn by měla nastat až od následujícího volebního období. Dále chce strana prosadit posílení kárné odpovědnosti soudců a státních zástupců, které by mělo přispět k lepší efektivitě a výkonnosti soudů. Dle strany Ministerstvo spravedlnosti opakovaně selhává při správě justice. Z toho důvodu chce strana vést debatu o organizaci soudnictví. Jako jedno z možných řešení navrhuje zřízení orgánu Nejvyšší rady soudnictví, což by posílilo soudcovskou samosprávu a omezilo politické vlivy uplatňované prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti. Dále chce zavést novou právní úpravu, která by obsahovala povinné zkoušky pro soudní znalce a možnost přezkoumávání jejich odborných znalostí. Strana si však uvědomuje, že současná zákonem stanovená výše odměn soudních znalců je nepřiměřená, a bude proto požadovat jejich navýšení. TOP 09 také připomíná skutečnost, že v nedávné době došlo k rekodifikaci občanského a trestního zákoníku, avšak procesní právo v těchto oblastech je nadále řízeno téměř 60 let starými předpisy. Proto chce připravit nové procesní předpisy upravující občanské a trestní řízení. Rovněž chce pomocí zavedení závazných lhůt pro vydání soudních rozhodnutí urychlit soudní řízení, a to zejména v rodinném, občanském a obchodním právu. Dále chce navrhnout zvýšení odpovědnosti státu a úředníků za nezákonné postupy. V oblasti občanského a insolvenčního práva chce zabránit oslabování postavení věřitelů vůči dlužníkům. Vzhledem k tomu, že v Evropě patříme mezi státy, které mají nejvíce přeplněné věznice, chce strana prosadit změnu trestní politiky. Nepodmíněné tresty odnětí svobody chce ukládat u vážnějších provinění, a naopak chce prosadit více ukládání alternativních trestů, které mohou být pro společnost prospěšné, nejsou tolik nákladné a mohou mít výchovná charakter. Alternativním trestům by měl být nápomocen také systém elektronických náramků pro vězně. V oblasti informačních a komunikačních technologií je prioritou pro stranu další rozvíjení eGovernmentu. Nedostatek expertů v oblasti informačních a telekomunikačních technologií chce odstranit zrychlením vydávání pracovních povolení. Informační technologie mohou být také pozitivním řešením pro venkov či lidi s handicapem. Šancí jsou také pro vyloučené lokality, kam by měly finance směřovat prvotně. Dále strana usiluje o větší konkurenci na trhu mobilních služeb, která by vedla k významnému snížení cen. V rámci samosprávy a veřejné politiky chce nadále pokračovat v procesu vedoucím k rozkrývání konečných vlastníků akciových společností, které vstupují do veřejných zakázek a koncesních řízení. Novelizace zákona o zadávání veřejných zakázek a koncesního zákona, kterou chce strana prosadit

dlouhodobě, by umožnila vstup do těchto vztahů pouze korporacím s průhlednou vlastnickou strukturou. Opakovaně chce také strana zavést možnost korespondenční volby a podpořit přípravu pro elektronické hlasování. Chce zjednodušit systém dotací, který bude reflektovat skutečné potřeby obcí, neboť ony sami nejlépe vědí, co potřebují nejvíce. Současný systém vede obce k tomu, že realizují investice, které nepotřebují, a to jen proto, že jsou na ně vypsány dotace.

V rámci kapitoly **Občanská společnost, kultura a církev** strana připomíná skutečnost, že ukazatelem pokroku lidské společnosti není jen materiální pokrok a sociální jistoty, ale také pokrok duchovní. Kulturní identita je pro soudržnost odolné společnosti velmi významná. Naše kulturní identita vychází z evropských kulturních hodnot a tradice humanismu, který pramení z antiky a židovsko-křesťanského duchovního odkazu. Proto chce TOP 09 přímé zmínky o tomto dědictví prosazovat jak do vnitrostátního, tak do evropského práva. Kulturu chce podpořit také dostatečnými finančními prostředky. Během dvou let chce dosáhnout minimálních výdajů na kulturu ve výši 1 % HDP. Stejně jako ve volebním programu z roku 2013 strana zmiňuje, že chce obnovit, udržet a rozvíjet místní tradice, podporovat rozvoj kreativních míst v obcích a městech a definovat odpovědnosti a kompetence státní správy a samosprávy k vytváření prostoru pro kulturní aktivity. Zájem mladé generace o kulturu a národní tradice chce zvýšit pomocí různých výhod pro mladé lidi do 26 let věku. Jednalo by se o vstupy zdarma do státních galerií, muzeí a architektonických památek. Do státem provozovaných institucí živé kultury by měli slevu 50 %. Strana nemění svůj názor ani na veřejnoprávní média. V žádném případě nechce dopustit jejich privatizaci a bude trvat na jejich politické a názorové nezávislosti. TOP 09 se také vyjadřuje k neziskovým organizacím. Ty, které se angažují ve veřejném zájmu, by měly mít zajištěný finanční příspěvek od státu. Církev považuje strana za partnery státu, regionů i obcí, a proto nedopustí diskriminaci jejich zařízení, ať už se jedná o zařízení sociální, kulturní nebo vzdělávací, oproti zařízením jiných zakladatelů. Dále strana nedopustí vulgárně uplatňovanou sekularizaci či zakazování náboženských symbolů.

V oddíle **Udržitelné životní prostředí** strana uvádí, že chce pomocí moderních technologií, vedoucích k nízkouhlíkové energetice a zejména efektivnímu využívání všech zdrojů energie, omezit emise skleníkových plynů. Opakovaně chce strana bránit úbytku zemědělské půdy a přírodních ploch. Lepší ochranu přírody chce zajistit také prostřednictvím zřízení nových národních parků.

Problematiku **zemědělství a venkova** rozebírá TOP 09 v poslední kapitole volebního programu. Na mezinárodní úrovni chce strana vyjednat stejnou kvalitu potravin napříč celou

Evropou. Chce podpořit malé a rodinné farmy na venkově, které by pomohly přilákat do těchto oblastí mladé zemědělce, výrobce regionálních potravin a řemeslníky. Se vznikem moderní zemědělské komunity by venkov nabízel vysoký standard života a zastavil by odliv mladých lidí do měst. Dotace do zemědělství by měly prioritně směřovat na péči o půdu, a ne na okamžitou produkci. Strana si uvědomuje, že ne všechny obecně prospěšné aktivity v rámci zemědělství jsou ekonomicky přínosné, a proto je chce podpořit veřejnými prostředky. To se týká zejména včelařství a krajinotvorných aktivit.⁶¹

4.3.2. Volební výsledky

K volbám do Poslanecké sněmovny v roce 2017 přišlo 60,48 % oprávněných voličů.

Volby vyhrálo s velkým náskokem hnutí ANO, které získalo 29,64 % hlasů. Zvítězilo ve všech krajích České republiky. Druhá skončila strana ODS s 11,32 % hlasů. Na třetím místě se umístila Pirátská strana s 10,79 % hlasů. Čtvrté místo obsadilo hnutí SPD, které získalo 10,64 % hlasů. Pátá skončila strana KSČM s 7,76 % hlasů. Na šestém místě se umístila strana ČSSD s 7,27 % hlasů. Strana KDU-ČSL skončila s 5,8 % hlasů na sedmém místě. Osmá skončila strana TOP 09 s 5,31 % hlasů. Jednalo se o nejhorší volební výsledek, kterého strana za dobu své existence dosáhla. I přesto ale stejně jako v minulých volbách zvítězila s 26,09 % hlasů v zahraničí. Jako poslední se do Poslanecké sněmovny dostalo hnutí Starostové a nezávislí, které získalo 5,18 % hlasů. Hnutí Úsvit, které v minulém volebním období bylo v Poslanecké sněmovně, v těchto volbách nekandidovalo. Nově se do Poslanecké sněmovny dostala Pirátská strana a hnutí SPD.⁶²

Hnutí ANO získalo 78 poslaneckých mandátů, strana ODS jich získala 25, Pirátská strana a hnutí SPD získaly shodně po 22 poslaneckých mandátech. Stejný počet mandátů, tedy 15, získaly strany KSČM a ČSSD. 10 poslaneckých mandátů získala strana KDU-ČSL, 7 strana TOP 09 a hnutí STAN jich získalo 6.⁶³ Předsedou Poslaneckého klubu TOP 09 se stal Miroslav Kalousek.⁶⁴

---

⁶¹ TOP 09: VOLEBNÍ PROGRAM 2017 [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-2017-do-poslanecke-snemovny_1717.pdf - volební program 2017

⁶² Lidovky.cz: Výsledky voleb v České republice Volby do Poslanecké sněmovny 2017 [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/Parlamentni-Volby-2017.aspx#vlb-zvoleni-zastupitele>

⁶³ iDNES.cz: Výsledky voleb 2017 [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://volby.idnes.cz/poslanecka-snemovna-2017.aspx>

⁶⁴ TOP 09: Poslanecký klub TOP 09 má nové vedení [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/poslanecky-klub-top-09-ma-nove-vedeni-23444.html>

Zatímco doposud TOP 09 měla největší oporu v nejmladší skupině voličů, v těchto volbách jim voliče ve věku 18-34 let přebrala Pirátská strana, která získala 22 % hlasů. Druhá skončila strana ODS s 18 % hlasů a třetí skončilo hnutí ANO s 14 % hlasů. TOP 09 získala 6 % hlasů této věkové skupiny a umístila se dokonce až za politickými subjekty SPD a KDU-ČSL, které získaly shodně po 8 % hlasů. O pouhá 2 % více, tedy 8 % hlasů, získala TOP 09 ve věkové skupině 35-59 let. V této věkové skupině vyhrálo ANO s 26 % hlasů, druhá skončila ODS s 13 % hlasů a třetí SPD s 12 % hlasů. TOP 09 předběhla i Pirátská strana s 11 % hlasů. U voličů ve věku 60 let a více převládala volba hnutí ANO, které získalo 41 % hlasů. Za ním se umístily tradičně levicové strany KSČM s 13 % hlasů, která oproti volbám v roce 2010 a 2013 předběhla stranu ČSSD, která získala 9 % hlasů. Před ČSSD se v této věkové skupině dostalo také SPD s 10 % hlasů. TOP 09 předběhly i ostatní politické subjekty, neboť strana v této věkové skupině získala pouhá 2 % hlasů voličů.⁶⁵

Krátce po volbách TOP 09 oznámila, že následující volební období stráví v opozici.⁶⁶

Je důležité se také pokusit hledat odpovědi na otázku, proč strana TOP 09 oproti volbám do Poslanecké sněmovny v roce 2013 ztratila ve volbách v roce 2017 6,68 % voličů. Zhruba 1/3 voličů TOP 09 přešla v těchto volbách zpět k ODS.⁶⁷ Domnívám se, že důvodem tohoto přechodu voličů v rámci pravicových stran, byla obměna strany ODS a jejich tváří, kterou během minulých let strana učinila. Od TOP 09 odešla také 1/4 voličů k Pirátské straně.⁶⁸ Vzhledem k struktuře věku voličů můžeme s jistotou říci, že se jedná právě o mladé voliče, kteří byli TOP 09 do té doby při volbách velmi významnou oporou. Další příčinou neúspěchu je dle mého názoru především negativisticky zaměřená kampaň k předpokládanému vítězi voleb ANO, zejména k jejímu předsedovi Andreji Babišovi, na úkor nedostatečného prosazování vlastního programu. Myslím si, že TOP 09 také v těchto volbách nepomohla jejich proevropská orientace, neboť jedním z předvolebních témat se pro mnoho politických stran a

---

⁶⁵ ČT24: Zásadní zpráva voleb? Voliči strany práce hromadně zběhli k miliardáři Babišovi [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/volby-2017/2281645-zasadni-zprava-voleb-volici-strany-prace-hromadne-zbehli-k-miliardari>

⁶⁶ TOP 09: Prohlášení předsedy TOP 09 Miroslava Kalouska [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/prohlaseni-predsedy-top-09-miroslava-kalouska-23420.html>

⁶⁷ INFO.CZ: Přehledně: Kdo komu bral a kam utekly hlasy? Nejvíc „loupili“ ANO a Piráti [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://www.info.cz/volby/volby-2017/prehledne-kdo-komu-bral-a-kam-utekly-hlasy-nejvic-loupili-ano-a-pirati-18068.html>

⁶⁸ iDNES.cz: Babiš a Okamura vysáli levici, od TOP 09 se přebíhalo k ODS, míní analytik [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/presuny-hlasu-volici-strany-volby-2017-ekologicka-inference-pac-domaci.aspx?c=A171023_153934_domaci_ale

hnutí stala evropská migrační krize a příjem uprchlíků na české území. Určitou roli hrála také změna předsedy TOP 09 a často negativní názor voličů k osobě Miroslava Kalouska.⁶⁹ Je nutné také připomenout, že v těchto volbách poprvé TOP 09 a STAN kandidovaly samostatně, a došlo tak najednou k rozštěpení hlasů voličů mezi dva politické subjekty.

V současné době je za stranu TOP 09 nebo s podporou TOP 09 v Parlamentu ČR 7 poslanců a 7 senátorů. V Evropském parlamentu jsou za TOP 09 a Starosty a nezávislé 4 poslanci.⁷⁰

---

⁶⁹ *REPORTÉR: Kalousek jako symbol neúspěchu programu Antibabíš* [online]. [cit. 2018-07-3]. Dostupné z: <https://reportermagazin.cz/a/wGPYd/kalousek-jako-symbol-neuspechu-programu-antibabis>

⁷⁰ *TOP 09: Kdo jsme* [online]. [cit. 2018-07-13]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/kdo-jsme>

Závěr

Politická strana TOP 09 byla založena v roce 2009. Během své existence se zúčastnila třikrát voleb do Poslanecké sněmovny, v jejichž důsledku se stala jedenkrát koaliční stranou a dvakrát stranou opoziční.

Nejvíce voličů se jí podařilo oslovit při svých prvních volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010, kdy narušila do té doby dominanci stran ODS a ČSSD. Zřetelně oslabila především pozici strany ODS, které přebrala mnoho voličských hlasů. Voliči v těchto volbách dali poprvé výrazně najevo, že jsou s vládami tradičních vládních stran novodobé historie České republiky nespokojeni a touží po změně. TOP 09 se umístila s 16,70 % hlasů na třetím místě a uzavřela vládní koalici s ODS a Věci veřejnými. Mohla tak ze své pozice významně prosazovat svůj volební program.

Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013 oslabily pravicové strany. TOP 09 získala 11,99 % voličských hlasů a skončila na čtvrtém místě. Tradiční pravicová strana ODS skončila až za TOP 09, tudíž se zdálo, že pozice TOP 09 v rámci pravicových stran je stabilizována. Významného úspěchu však tentokrát dosáhl jiný politický subjekt – hnutí ANO. To kandidovalo ve volbách poprvé a získalo 18,65 % hlasů. Umístilo se na druhém místě se ztrátou pouhých 2 % hlasů na první ČSSD. Voliči tak dali opět zřetelně najevo, že chtějí na české politické scéně změnu. TOP 09 se stala poprvé opoziční stranou.

Nejhoršího volebního výsledku dosáhla strana při posledních volbách do Poslanecké sněmovny, které se konaly v roce 2017. Získala pouhých 5,31 % hlasů. Důvodem tohoto neúspěchu je dle mého soustavná kritika koaliční vlády, vymezená zejména vůči hnutí ANO a jejímu předsedovi Andreji Babišovi, dále nedůsledné propagování a vysvětlování vlastního volebního programu, negativní názor voličů na osobu Miroslava Kalouska, který vystřídal Karla Schwarzenberga ve funkci předsedy strany, a také ukončení spolupráce s hnutím Starostové a nezávislí, jejíž důsledkem byla samostatná kandidatura těchto dvou volebních subjektů. Nesmíme však také zapomínat na skutečnost, že mnoho bývalých voličů TOP 09 dalo svůj hlas opět straně ODS, která se vrátila zpět na místo dominantní strany v rámci pravice. Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 a 2013 se mohla TOP 09 opřít především o mladé voliče, které tentokrát oslovila více Pirátská strana. Straně v těchto volbách také spíše uškodila její proevropská orientace. TOP 09 se tak i tentokrát stala opoziční stranou.

Cílem práce bylo zjistit, jaké je místo TOP 09 ve stranickém systému. V současné době se nachází v opozici, ze které se jí jen velmi těžko bude dařit prosadit svůj volební program.

V Poslanecké sněmovně má nyní zastoupení v podobě 7 poslanců, což je vzhledem k celkovému počtu poslanců velmi málo. Její role je tak po těchto volbách výrazně oslabená a práce ve sněmovně pro ni bude velice obtížná. Pokud bude chtít z pozice opoziční strany prosadit nějaké změny, bude závislá na spolupráci ostatních opozičních stran.

Pomocí analýzy a komparace jednotlivých volebních programů můžeme konstatovat, že TOP 09 je ve svých názorech velmi stabilní. Témata ve svých volebních programech téměř nemění, a naopak se je snaží prohlubovat.

V následujících volbách do Poslanecké sněmovny by mohla strana mít opět problém přesáhnou volební klauzuli a dostat se do Poslanecké sněmovny. Úkolem strany proto v tomto volebním období bude získat zpět alespoň část pravicových voličů ODS a mladé voliče Pirátské strany. Podmínkou úspěchu je také v době euroskeptických názorů společnosti přesvědčit občany o více výhodách než nevýhodách členství České republiky v EU. Toto volební období bude pro stranu klíčové. O jejím úspěchu či neúspěchu rozhodnou příští volby.

Seznam použitých zkratek

AČR – Armáda České republiky

ČEPRO – České produktovody a ropovody

ČEPS – Česká přenosová soustava

ČEZ – České Energetické Závody

ČR – Česká republika

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

EU – Evropská unie

HDP – Hrubý domácí produkt

Kč – Koruna česká

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

NATO – Severoatlantická aliance

ODS – Občanská demokratická strana

OSN – Organizace spojených národů

PČR – Parlament České republiky

SPD – Svoboda a přímá demokracie Tomia Okamury

STAN – Starostové a nezávislí

USA – Spojené státy americké

US-DEU – Unie svobody – Demokratická unie

VV – Věci Veřejné

Seznam použitých informačních zdrojů

Odborná literatura

BUREŠ, Jan. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4283-0.

FIALA, Petr a Maxmilián STRMISKA. *Teorie politických stran*. Dotisk [i.e. 2. vyd.]. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2009. Vědecké studie (Barrister & Principal). ISBN 978-80-87029-71-8.

HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Politické strany: původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3192-6.

NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-22-2.

SARTORI, Giovanni. *Strany a stranické systémy: schéma pro analýzu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. Klasikové společenských věd. ISBN 80-7325-062-4.

Stanovy

TOP 09: *Stanovy politické strany TOP 09* [online]. [cit. 2018-07-13]. Dostupné z: https://www.top09.cz/files/soubory/stanovy-politicke-strany-top-09_38.pdf

Elektronické zdroje

Aktuálně.cz: www.aktualne.cz

ČT24, web České ct24.ceskatelevize.cz

iDNES.cz: www.idnes.cz

iROZHLAS.cz: www.irozhlas.cz

Info.cz: www.info.cz

Lidovky.cz: www.lidovky.cz

Novinky.cz: www.novinky.cz

REPORTÉR MAGAZÍN: www.reportermagazin.cz

TOP 09, Oficiální stránky: www.top09.cz

Vláda ČR, Oficiální stránky: www.vlada.cz

Volby.cz: www.volby.cz